…оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

…эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана

№ 265 (13581)
1971 оной ноябриин 8, понедельник

Сэн 2 мүнгэн

ЕНИНЭЙ ПАРТИИН ТУГ ДОРО— ОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ

…уухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойдо зорюулжа, …71 оной ноябриин 6-да Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаан дээрэ нүхэр В. В. ГРИШИНЭЙ хэһэн элидхэл

…удэлмэришэд болон та- …гуехэ Ленин түрүүтэй …нэй партиин хүтэлбэ- …дарлагша мүлжэгшэ ан- …сагые эсэслэн үгы хэ- …тухэлэй гүрэн—Советдүү- …кые тогтооһон, социа- …байгуулха зам нээһэн …рнүүдһээнь хойшо та- …жэл үнгэрбэ.

Октябриин социалис рево- …хубилалтэнэй хуби заланда …гүхэһэн онсо гайхамшаг …боложо, дэлхэйн түүхэ- … 1917 оной октябрь …нинизмын туг доро дэл- …люционно ёһоор шэнэдхэхэ …бүхы дэлхэй дээрэ капи- …социализм ба коммунизм- …үе сагай эхин болоһон …түбиие шуһаар буда- …хубилалтэниие үлэн хооһон, …ниг байдалда хүргэһэн …лэатан, капитализмые …эбэрсэгэй нэгэ буланда …унагааһандаа омогорхохо, …зол хубитайда тоолохо …набди...» гэжэ В. И. Ле- …нэй һэн. (Зохёолнуудай …гулбариин 36-дахи том, …нюур).

…и пролетариадай рево- …капиталис байгуулалтые …һандааһан, зонхилол- …һан байна. Социализмын шэнэ дэлхэй империализмда эсэргүү ангиин тэмсэлдэ жагсан бодоһон байгаа. Буржуазин засаг унагаан усадхахын тула Үбэлэй ордониие добтологшо баатарнуудай туг байһан марксизм-ленинизмын суртал бодолнууд мүнөө дэлхэйн социалис байгуулалта дотор, олон миллион зоной революционно хүдэлөөн дотор бэелэн мандагша материальна түгэлдэр хүсэн болонхой. Октябриин революциин хэрэг шэнэ шэнэ илалтануудые туйлана, ерээдүйдэ бүри ехэ илалтануудые туйлахань лабтай.

Агуухэ Октябриин социалис революциин ой бүхэн совет коммунистнуудта, бүхы совет хүнүүдтэ эгээн ехэ, баяр түгэс һайндэр болохоһоо гадна, мүн гаталһан замаа шэнжэлэн харадаг, коммунис байгуулалтын саашанхи арга боломжонуудые сэгнэдэг ойрымнай харюусалгата зорилго болоно.

Октябриин революциин мүнөөнэй, табин дүрбэдэхи ой түбхын түрүүн яахадаа гайхамшаг бэ гэхэдэ, энэмнай дэлхэйн онсо ехэ удха шанартай ябуулга, КПСС-эй XXIV съездын жэл, коммунизм тээшэ дабшаһан замдахи түүхэтэ шата болоно. Манай парти марксистско-ленинскэ һургаалые шадамараар хүгжөөн баяжуулжа, совет обществын ба дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэхи мүнөөнэй шатые съезд дээрээ гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн ойрын жэлнүүдтэ ба удаан саг соо бэелүүлэгдэхэ дотоодын ба гадаадын политикын талаар научна үндэһэ баримта түгэс хараа бодол тодорхойлон зохёоһон байна. Тус съезд марксизм-ленинизмын тугые, мүнөө сагай бүхы революционно хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түлөө, амгалан байдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй тугые бүри дээрэ үргөө.

Мүнөө, коммунис байгуулалтын ээлжээтэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ совет арадай хамаг эршэ хүсэеэ, зохёон байгуулхы хаба зорилгоо зорюулжа байхадань, гадаадын политическэ программамнай дэлхэйн политикын онол нүхэсэл боложо байхадань, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ удха шанар бүри хүсэд дүүрэнээр элирэн харагдана. Съездын шиидхэбэринүүд манай партиин, арад зоной ажал ябуулгын, дайшалхы программа болонхой. Совет хүнүүд тэдэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула баатар габьяата ажалаараа, коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэн туйладаг илалта амжалтануудаараа Октябриин агуухэ хэрэгые хүндэтэйгөөр үргэлжэлүүлнэ.

интернационализм, социальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэгшэдтэй ангиин талаар һаналаа нэгэдэн талархалга болоно. Манай байгуулалтын асари ехэ туйлалта—ажабайдалай шэнэ, социалис түхэл шэнжэ СССР-тэ батажан манданхай. Социализм гээшэмнай хүн бүхэнэй ашаг туһые обществын ашаг туһатайнь, хүнүүдэй тус бүриин хуби заяае бүхы арадай, бүхы ороной амжалтануудтайнь бата нягтаар холбоо.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй мүндэлһэн үдэрэй холодохо тума Совет засагай жэлнүүдтэ, шэнэдхэлгэнүүдэй дэлисэ хэмжээн ба удха шанар бүри эли тодоор үзэгдэнэ, манай Эхэ ороной үмэнэ нээгдэһэн алас саашанхи арга боломжонууд бүри гайхамшаг болоно.

Коммунис партимнай социализмын агуухэ, үлэмжэ һайн зүйлнүүдтэнь, совет экономикын хэмжээлэшэгүй ехээр урган дэлгэржэ байгаа арга боломжонуудта түшэглэн, КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон программа, коммунизм тээшэ манай ороной дабшаха үргэн ехэ программа бэелүүлхэ хэрэгтэ арад зоной оролдолго хүсэлэлгые зорюулна.

Юһэдэхи табан жэл хадаа коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатын зорилгонуудые бэелүүлхэ ехэ алхам болоно. СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ түсэб, жэл жэлнүүдтэ, һалбаринуудта, союзна республикануудта хубаагдаһан түсэб зохёохо ажахын-политическэ шухала хүдэлмэри хэгдэжэ дүүрээд байна.

КПСС-эй XXIV съездээр хараалагдаһан партиин экономическа политика КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой һайшааһан табан жэлэй түсэбэй проект дотор тодорхой бэелэлээ олонхой.

Съездын Директивэнүүдэй үндэһөөр, ороной национальна доход табан жэлэй турша соо 37—40 процентээр нэмэхэ юм. Үргэдэн хүгжэдэг социалис үйлэдбэриин, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай техническэ талаараа һэльбэгдэн зэбсэгжэхэ, ороной өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалай бүри ехэ болохо үндэһэ һуурינь хүндэ индустри байһан юм, байнашье. Юһэдэхи табан жэлэй турша соо промышленна продукциин хэмжээн 42—46 процентээр, харин хүдөө ажахын продукциин жэл сообхи дундуур хэмжээн үнгэрэгшэ табан жэлэйхиһээ 20—22 процентээр нэмэхэ болоно. 1971—1975 онуудай капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэнэй хэмжээн Совет засагай түрүүшын 45 жэлэй турша дотор СССР-эй арадай ажахыда зорюулагдаһан тиимэ һомололгын ниитэ хэмжээнһээ үлүү гараха байна.

Мүнөө, шэнэ табан жэлэй даабаринуудай тодорхойлогдоод байхада, социалис үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлһэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, ажалай бүтээсын ургалта түргэдхэһэнэй үндэһөөр арад зоной ажабайдалай материальна ба соёлой хэм хэмжээе нилээд ехээр нэмээхэ гол зорилго бэелүүлхэһээ үлүү шухала хэрэг коммунис партида, бүхы совет хүнүүдтэ байхагүй.

Ажалшадай үйлэдбэрилхы ажал ябуулгын дүнгүүдые мүлжэгшэ ангинуудай үбэршэлгые усадхаһан социализм хадаа, В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, «обществын бүхы гэшүүдэй ажабайдалые али бүхы хэрэгсэлээр хангаха, тэдэнэй оюун ухаае, бэе махабадые хүгжөөхэ зорилгоор ниитэ-үйлэдбэриие түсэбэй ёһоор эмхидхэлгые хангадаг». (Зохёолнуудайнь түгэс суглуулбари, 32-дохи том, 149-дэхи нюур). Октябриин ашаар байгуулагдаһан социалис обществын гол зорилго хадаа ажалшадай аша туһа мүн болоно.

Манай орон дотор хүдэлмэригүйдэлгэ усадхагданхай, хоёр амаралтын үдэртэй табан хоногой ажалай недели тогтоогдонхой, тиин дэлхэй дээрэ эгээн богони хүдэлмэриин үдэрнүүдэй нэгэн нэбтэрүүлэгдэнхэй. Совет засагай жэлнүүдтэ арад зоной байра байдал жэшээлэшэгүйгөөр һайжараа. Имагтал үнгэрһэн табан жэлэй туршада арад зоной бодото олзо доход нэгэ хүндэ хүртэсынгөө талаар 33 процентээр дээшэлээ. Ниитын хэрэглэлэй фонднуудай хэмжээн саг үргэлжэ ургана. Ажалшад, тэдэнэй үри хүүгэд түлөөһэгүйгөөр һургуулинуудта, тусхай дунда болон дээдэ һургуулинуудта һурана, аргаламжаар хангагдана, мүнгэн туһаламжа болон хүнгэлэлтэнүүдтэ хүртэнэ. Хүн зониие эдеэ хоолой, промышленна эд бараагаар хангалта жэлһээ жэлдэ һайжарна. Гэр байрын барилга үргэн далайсатайгаар эрхилэгдэжэ, ажалшад, байра байдалаа һайжаруулха арга олоно. Наймадахи табан жэлэй туршада 55 миллион хүн зон гэр байрынгаа эрхэ байдалые һайжаруулаа. Энээнһээ урда тээ нэгэшье ниитын байгуулалта иимэ ехэ юумэ ажалшан хүнэй аша туһада, тэрэнэй ажабайдалые һайжаруулгада, манай орон дотор, социализмын эрхэ байдалда хэгдэжэ байдагтал адляар хээгүй юм.

Арад зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлгэтэй холбоотой олон янзын экономическа зорилгонуудые бэелүүлхээр саг тулаа, арга боломжо бии болоо гэжэ коммунис партиин тооложо байһан энэ мүнөө үедэ социалис байгуулалтын гүнзэгы шэнжэтэй, бусад байгуулалтануудһаа үлүү һайн талануудынь илангаяа дүүрэнээр харагдажа эхилээ. Партиимнай хараалһан шэнэ шэглэл хадаа имагтал шэнэ табан жэлэй гол зорилгые тодорхойлно бэшэ, харин манай ороной ажахын ерээдүйн хүгжэлтын юрэнхы замые тодорхойлно гэжэ КПСС-эй XXIV съезд онсолон тэмдэглээ һэн.

Экономикын саашанхи хүгжэлтын үндэһэн дээрэ совет хүн зоной байра байдал һайжаруулхын тула юһэдэхи табан жэлэй туршада нилээд ехэ хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Табан жэлэй туршада хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн дунда зэргээр 20—22 процентээр, колхозуудай ниитын ажахыда колхознигуудай ажалай түлбэри 30—35 процентээр нэмэхэ юм. Ниитын хэрэглэлэй фонднуудай хэмжээн 40 процентээр дээшэлхэ. Һайн шанартай эд бараагаар, янза бүриин ажаһуудалай хэрэглэмжын зүйлнүүдээр ажалшад урда урданайхиһаа гүйсэд дүүрэнээр хангагдаха. Оронойמнай бүхы хүн зоной дүрбэнэй нэгэ хуби шэнэ байрануудые абаха гү, али байра байдалаа һайжаруулха юм.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

…Р-тэхи коммунис байгуулалта—Октябриин …еволюционно хэрэгэй үргэлжэлэл мүн

…арад манай Ленинскэ пар- …бэрээр, Октябриин ре- …туг доро табин дүрбэдэхи …элтэй ба хэлбэришэгүй- …Манай ороной хүдэл- …гиин, таряашадай, ин- …, бүхы ажалшадай та- …жэлэй турша соо хэһэн …шэн зоригто ажалай, …теоретическэ болон бодо- …гын гол дүнгынь юуб …Р-тэ хүгжэлтэ түгэс со- …щество байгуулагданхай. …экономическа ба соёлой …дэнги байһанаа, түүхэтэ …эгээн түрүү шатануудта …асари ехэ алхам хэгдээ. …— совет арадай агуухэ …, марксизм-ленинизмын …, Октябриин суртал …гэлдэр хүсэнэй, мүхэшэ- …байһанай эли тодо гэршэ ….

…нэй шэн габьяата ажа- …хүсэн түгэлдэр социалис …байгуулагдаа, үйлэдбэ- …ажалай бүтээсын үндэр …тогтууритай ургалтын …үргэн эршэ хангагдана. …бүтээгдэдэг ниитын бүхы …Совет засагай жэлнүүдтэ …нэмээ. Советскэ Союз бү- …хүгжэһэн индустритай, …агдамал томо хүдөө …орон болонхой.

…зээриие, хэһэн ажалай …баха социалис гол ёһые …болгодог ниитын ха- …СССР дотор батажан дэлгэ- …үргэлжэ нарижуулагдан …байдаг.

…революци арад зоной оюун бэлигэй, зохёон байгуулхы хүсэнэй хүгжэн бадарха үргэн ехэ зам нээжэ үгөө, соёл, литература ба искусствын, шэнжэлхы түрүү ухаан бодолой һалбаралга хангаа. Революциин урда тээхи Россин хүн зоной дүрбэнэй гурбан хуби шахуунь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан юм. Совет засаг эрдэм һуралсал, соёл культурые арад бүгэдын шадабари болгоо. Мүнөө городуудай ажалшадай 75 процентнь, хүдөө нютагай хүдэлмэрилэгшэдэй 50 процентнь найман жэлэй, хүсэд дунда ба дээдэ һургуулитай болоод байна. Дэлхэйн бүхы научна хүдэлмэрилэгшэдэй дүрбэнэй нэгэниинь Советскэ Союз дотор ажаллана. Совет эрдэмтэд научно-техническэ дэбжэлтын бүхы һалбаринуудта гайхамшаг амжалтануудые туйлаа.

Социализм, коммунизмын түлөө тэмсэл дотор бүхы ангинуудай ба социальна бүлэгүүдэй, нацинууд болон арад үндэһэтэдэй ниитэ-политическэ, суртал бодолой бата нэгэдэл шэрээгдэн гагнагдаа, хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл—совет арад бүрилдэн эмхидээ. Манай орон дотор хүдэлмэришэн ангиин түрүү үүргэ сэхэ шууд бэелүүлэгдэнэ, хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой холбоо барисаан улам бэхижэнэ, хүдэлмэришэн ангиин суртал бодолые, коммунизм байгуулгын үндэһэн болгодог совет обществын нэгэдэл улам батадхагдажа байна.

Совет обществын нэгэдэлэй хэлбэришэгүй бэхижэлгэнь үндэһэ яһанай харилсаанданшье хабаатай орёо нарин, үргэн ехэ хүгжэлтэ болоно. Национальна асуудал имагтал социализмын оршон байдалда шиидхэгдэжэ шадагдаха гэжэ манай парти бодото ажал хэрэгүүдээрээ тодоруулаа. Энээнэйл үндэһөөр, манайда ажалшадай бата нэгэдэлтэ шэнэ байдал байгуулагдаад, бүхы нацинууд ба арад үндэһэтэд аха дүү ёһоной эбдэршэгүй бата хани барисаагаар холбогдонхой. Совет Социалис Республикануудай Союзай тогтоогдоһоор 50-дахи ой ерэхэ жэлдэ гүйсэхэнь. СССР-ые эмхидхэн байгуулһан ушар хадаа дэлхэй дээрэ анха түрүүн социализмын замда ороһон манай Эхэ ороной ажалшадай зайлашагүй хэрэг, ажабайдалай эрилтэ болоһон юм. Совет арадуудай аха дүүгэй холбоо барисаан ба эмхидэл —экономико болон соёлоо хүгжөөхэ хэрэгтэ манай ороной туйлаһан бүхы амжалтануудай эшэ нүхэсэл ороной бата бэхи илагдашагүй байдагай үндэһэ һуури болоно.

Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэгшэ Совет гүрэн эгээл үргэн арадай бодото демократиин үндэһөөр хүгжэжэ байдаг. Манай байгуулалтын социалис демократизм политическэ ажабайдалда, обществын бүхы хэрэгүүдые хүтэлхэ ябадалда эдэбхитэйгээр хабаадаха арга ажалша хүн бүхэндэ хангана.

Октябриин хубисхалай байлдаанууд дотор, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнуудай фронтнууд дээрэ түрүүшын табан жэлнүүдэй ба дайнай хойто тээхи байгуулалтын үедэ бүрилдэһэн, совет хүнэй гайхамшаг шэнжэнүүд—коммунис нангин зорилгонуудта үнэн байлгын жэшээ, патриотизм, арад зоной үмэнэ харюусалгатайгаа ойлгодог ехэ мэдэрэл, ажалай, байлдаанай үедэ гаргадаг шэн зориг,

Соведүүдэй талмай дээрэ Улаан-Удэ хотын ажалшадай демонстраци болобо

КРЕМЛЬДЭХИ СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан, Москва хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй, Советскэ Союзай Коммунис партиин Московско городской комитедэй баярай суглаан Москвагай Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо, ноябриин 6-да болоо.

Зал дотор — үйлэдбэриин түрүүшүүл, эрдэм болон соёлой ажал ябуулагшад, Совет Армиин сэрэгшэд, Москва шадарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд. Мүн хилын саанаһаа ерэһэн олон тоото айлшад, гадаадын дипломадууд эндэ бии байба.

Суглаанай президиумдэ нүхэд **Л. И. Брежневэй, В. В. Гришинэй, А. П. Кирпленкын, А. Н. Косыгинай, Ф. Д. Кулаковой, А. Я. Пельшын, Н. В. Подгорнын, Д. С. Полянскиин, М. А. Сусловай, А. Н. Шелепинэй, Ю. В. Андроновой, П. Н. Демичевэй, Д. Ф. Устиновай, И. В. Капитоновой, К. Ф. Катушевай, Б. Н. Пономарёвой, М. С. Соломенцевой ерэхэдэнь, сугларагшад халуун альга ташалгаар угтаа.**

Тэрэшэлэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй Палатануудай Түрүүлэгшэнэр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, СССР-эй министрнүүд, Коммунис партиин ветеранууд, ниислэл хотын Соведүүдэй, партийна ба олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, сэрэгэй мэдээжэ хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй лётчик-космонавтнууд, городой солото хүнүүд президиумдэ һууба.

Баярай суглаае Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Ф. Промыслов** нээгээ.

Советскэ Союзай гүрэнэй гимн гүйсэдхэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь **В. В. Гришин** сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдаэн, элидхэл хэбэ.

Баярай суглаан дүүрэжэ, Советскэ Союзай гүрэнэй гимн гүйсэдхэгдөө.

***

Агуухэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд Ташкентдэ, Алма-Атада, Бакуда, Вильнюстэ, Фрунзеда, Душанбе ба ороной бусад хото городуудта болоо. (ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, УЛАСХООРОНДЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ АША ТУҺАДА

Франциин Президент Ж. Помпидугай ба правительствынь уряалаар Франци ошожо Л. И. Брежневэй айлшалалгын дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, уласхоорондын ехэ удха шанартай ябуулга болохо энэ айлшалалгынгаа үедэ нүхэр Брежневэй бүтээһэн ажал хэрэгые бүрин һайшаагаа гэжэ дэлхэйн хэблэл эли газарнуудтаа тусхайлан тунхаглаба. Газетэнүүд, журналнууд, радио ба телевидени Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Францида айлшалалгын дүнгүүдые үргэнөөр шэнжэлжэ үргэлжэлхэ зуураа, уласхоорондын зүришэлдөөтэ байдал зөөлэрүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан шухала хубита мүн гэжэ тэрэниие сэгнэнэ.

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВО БА АРХИТЕКТУРЫН ТАЛААР СССР-эй 1971 ОНОИ ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАИ

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

Литература, искусство ба архитектурын талаар Ленинскэ, СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй дурадхалнуудые хаража үзөөд, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет СССР-эй 1971 оной Гүрэнэй шангуудые иимэ хүнүүдтэ олгохо гэжэ **тогтообо:**

Литературын талаар

1. **Кожевников** Вадим Михайловичта, уран зохёолшо,— «Тусхай подразделени» ба «Пётр Рябинкин» гэжэ повестьнуудай түлөө

2. **Твардовский** Александр Трифоновичтэ, поэт,—«Эдэ жэлнүүдэй уянгаһаа» гэжэ шүлэгүүдэй номой түлөө.

Хүгжэм ба концертнэ-гүйсэдхэлэй ажал ябуулгын талаар

3. **Руденко** Белла Андреевнада, СССР-эй арадай артистка, — 1969—1970 онуудай концертнэ программын түлөө.

4. **Хачатурян** Арам Ильичтэ, СССР-эй арадай артист, композитор, — бүлэг концерт-рапсодинуудай скрипкын оркестртэй, виолончелиин оркестртэй, фортепианын оркестртэй гүйсэдхэхэ зохёолнуудай түлөө.

Уран зурагай талаар

5. **Ильина** Лидия Александровнада, Киргизэй ССР-эй арадай уран зурааша,— «Эхын энхэрэл» ба «Киргизэй залуушуул» гэһэн үлхөө гравюрануудай түлөө.

6. **Очиаури** Ираклий Алексеевичтэ, Грузиин ССР-эй габьяата уран зурааша, — Тбилиси хотодохи гэрлэлгын ордон, Грузиин Совет энциклопедиин байшан соохи дабтагдамал шэмэглэлнүүдэй, Осака хотодохи «Экспо-70» гэһэн бүхэдэлхэйн выставкын совет павильондо зорюулагдаһан «Нара буляалга» гэжэ дабтагдамал шэмэг-панно, «Грузи тухай дуун» гэһэн үлхөө дабтагдамал шэмэглэлнүүдэй түлөө.

Кинематографиин талаар

7. **Вольчек** Борис Израилевичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, режиссер, **Агранович** Леонид (Лев) Даниловичта, сценариие зохёогшо, **Козелькова** Елена Георгиевнада, судья Хромовагай роль гүйсэдхэгшэ, — «Молдово-фильм» гэжэ киностудиин гаргаһан, «Хүниие алаһанайнгаа түлөө гэмнэгдэнэ» гэһэн уран һайханай фильмын түлөө.

8. **Герасимов** Сергей Аполинарьевичта, СССР-эй арадай артист, режиссер ба сценариие зохёогшо, **Рапопорт** Владимир (Вульф) Абрамовичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, оператор, **Галаджев** Пётр Степановичта, РСФСР-эй габьяата уран зурааша, (наһа бараһан хойнонь), **Белохвостикова** Наталия Николаевнада, актриса, **Шукшин** Василий Макаровичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, **Жаков** Олег Петровичто, СССР-эй арадай артист, рольнуудые гүйсэдхэгшэд, — М. Горькиин нэрэмжэтэ хүүгэдэй ба эдиршүүлэй фильмүүдэй түбэй студиин гаргаһан «Нуурай оршондо» гэжэ уран һайханай фильмын түлөө.

Архитектурын талаар

9. **Емельянов** Виктор Никоновичтэ, **Заборский** Георгий Владимировичта, Белоруссиин ССР-эй габьяата барилгашан, архитекторнууд, **Сенько** Пётр Петровичто, колхозой түрүүлэгшэ, **Камайтис** Рамунас Антанода, **Шимкус** Виргиниюс-Кестутис Ионодо — архитекторнууд, **Коверовас** Алексеюс Юргевичтэ, барилгашан, **Станюлис** Юозас-Брониславус Ионодо, — совхозой директор, **Миров** Борис Борисовичта, Эстониин ССР-эй габьяата эрхитектор, **Пормейстер** Вальве Аугустовнада, Эстониин ССР-эй габьяата архитектор, **Херкель** Вольдемар Аугустовичта, Эстониин ССР-эй габьяата архитектор, **Куузику** Вяйно Эвальдовичта, инженер-барилгашан, **Криссон** Ильмар Юрьевичтэ, Эстониин газар таряалангай болон мелиорациин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор, — Белоруссиин ССР-эй Вертелишки, Литвагай ССР-эй Дайнава, Эстониин ССР-эй Саку, Куртна, Винни гэһэн хүдөөгэй тосхонуудые түсэблэн бариһанай түлөө.

10. **Ким** Владимирта, **Ратушный** Юрий Григорьевичто, **Рипинский** Николай Ивановичта (наһа бараһан хойнонь), **Ухоботов** Лев Леонидовичта, Казахай ССР-эй габьяата архитектор, архитекторнүүд, **Делов** Борис Николаевичта, **Кукушкин** Валерий Ивановичта, Казахай ССР-эй габьяата барилгашан, конструкторнууд, **Кузякин** Николай Ивановичта, **Казыбеков** Мустафа Тулеповичтэ, Казахай ССР-эй габьяата барилгашан, инженер-барилгашад — Алма-Ата хотодохи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ордоной түлөө.

Хүүгэдтэ зорюулагдаһан литература ба искусствын зохёолнуудай талаар

11. **Васнецов** Юрий Алексеевичтэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша, — «Ладушки» ба «Дугааһолонгo» гэһэн хүүгэдэй номуудые шэмэглэн зураһанайнь түлөө.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. БРЕЖНЕВ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. КОСЫГИН.

Эрдэм ба техникын талаар 1971 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо тухай

КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет Эрдэм ба техникын талаар Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудые олгодог СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй зүйрэшэлгые хаража үзөөд, 1971 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олон хүнүүдтэ олгохо гэжэ тогтоогоо. (Шанда хүртэгшэдэй список газетын удаадахи номерто тунхаглагдаха).

ЛЕНИНЭЙ ПАРТИИН ТУГ ДОРО—КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ

Нүхэр В. В. ГРИШИНЭЙ хэһэн элидхэлэй үргэлжэлэл

(Эхининь 1-дэхи нюурта)

Ажалшадай байра байдал эрид һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалһан XXIV-дэхи съездын энэ шиидхэбэринүүд уласхоорондын асари ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, манай социалис байгуулалтын түнэгы, гуманис ёһоной шэнжэтэйе, барагдашагүй арга боломжонуудтайе гэршэлнэ бшуу.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталан абтаһан оронойнмнай социально-экономическа хүгжэлтын энэ асари ехэ программые совет хүнүүд айхабтар бахархан, өөһэдынгөө дүтын түрэл хэрэг шэнгеэр угтаа. Юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө патриотическа шэнжэтэй хүсэтэ хүдэлөөндэ ажалшадые съездын шиидхэбэринүүд зоригжуулаа. Москва болон Ленинград хотонуудай ажалшадай үүсхэлээр мүрысөөн бүхы орон дотор дэлгэржэ, продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын, предприятинуудай ажахын үрэ дүнгүүдые шанарайнь талаар һайжаруулхын, тэрэшэлэн үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые богони болзор соо ажахыда ашаглан оруулхын зорилготой шэнэ, аша үрэ ехэтэй үүсхэл түрүүлээ.

Шэнэ табан жэлнай эршэтэйгээр эхи абаа. Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин, үйлэдбэрилһэн промышленна продукцияа наймаан болгоогын, тэрэшэлэн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын, талаар байгша онойнгоо арба һарын түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн үнгэрһэн жэлэй энэ хугасаатай жэшэжэ үзэхэдэ, найман процентээр дээшэлээ. Энэнь жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан даабариһаа дээшээ болоно.

Уридшалан абтаһан мэдээнэй ёһоор, байгша он соо манай орон дотор 120 миллион тонно булад хайлуулагдаха, тиин США-гай хэмжээндэ нилээд дүтэлхэ байнабди; 370 миллион тонно нефть абтаха, 210-һаа үлүү миллиард кубическа метр байгаалиин газ, 800 миллиард шахуу киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхэ. Иимэ асари ехэ тоо, баримтануудаар манай оронойнь индустриальна хүсэн тодорхойлогдоно.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдшье ажалайнгаа амжалтые арьбадхана. Ороной зарим районуудта тохёолдоһон байгаалиин таагүй эрхэ байдалдашье колхоз, совхозуудай ажалшад ороохо тарянай, хлопогой болон бусад культурануудай һайн ургаса хураан абажа шадаа. Январьһаа эхилээд, октябрь хүрэтэрхи хугасаа соо нёдондо жэлэй энэ болзор соохидо орходоо һураггүй ехэ адууһа мал, шубууд худалдаган абтаа. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ зорилготой партиин съездын баталан абаһан үргэн хараата программые бэелүүлгэ, тэрэнэй материально-техническэ үндэһые бэхижүүлгэ хадаа эдеэ хоолой зүйлөөр арад зониие, тэрэшэлэн промышленностиие түүхэй эдээр дүүрэнээр хангаха арга боломжо олгохо байна.

Бүхы совет арадтаяа хамта оронойнгоо экономикын хүгжэлтэдэ Москвагайшье ажалшад хубитаяа оруулна. Тэдэнэр наймадахи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Ниислэлэймнай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй юһэн һарын даабариие октябриин 25-да дүүргээ. Үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалта хадаа ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаа. Гэр байра, промышленна, культурна ажаһуудалай барилга эрхилдэг Москвагай барилгашад графигаа хурдалан ажаллана. Транспортын, хотын ажахын болон бусад һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд баатар ажалай жэшээ харуулна. Москвагай арадай ажахын али бүхы һалбаринуудта үйлэдбэриин ургалтын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын хэмжээн түсэбтэ даабариһаа уридланхай.

Туйлагдаһан үрэ дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, оронойнмнай арадай ажахын түсэб 1971 ондо амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэһэн найдал түрэнэ. Тиин шэнэ табан жэлэй бүхы даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлгын найдамтай үндэһэн табигдана. Энэнь совет хүнүүдые баярлуулна, тэдэнэй шэнэ. зохёохы һэдэбтэй хүсэлэл оролдолгын эшэ үндэһэн болоно, үшөө орёо зорилгонуудые бэелүүлгэдэ совет хүнүүдые урмашуулна.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада манай ороной экономикые шанаржуулан һайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдэхэ байна. Оронойнмнай экономическа хүгжэлтын гол шугам хадаа ниитын үйлэдбэриие али бүхы талаһаань үшөө ехэ аша туһатай болголгые хангалга, тэрэнэй үрэ дүнгые эрид дээшэлүүлгэ мүн гэжэ КПСС-эй XXIV съезд онсолон тэмдэглээ. Ажалай бүтээсын дээшэлэлгые саашадань үргэлжэлүүлхэ, машина, түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгые хинаха, материальна болон мүнгэ зөөриин гаргашые нягталан арьбалалгые хангаха, үйлэдбэриие комплексно аргаар оньһожоруулгые үргэдхэхэ, тэрэниие мэргэжүүлхэ ба томодхохо, үйлэдбэрилдэг продукциингаа шанарые һайжаруулха гэхэ мэтэ асуудалнууд шиидхэгдэхэ ёһотой. Эдэ тон шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ туйлагдаһан бодото дэбжэлтэһээ һүүлэй һүүлдэ бүхы табан жэлэй амжалта сэхэ дулдыдаха байна.

Үйлэдбэриин аша үрые дээшэлүүлхэ арга боломжонууд манай предприяти бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ бии. Тэдэниие шадамараар хэрэглэлгэ хадаа КПСС-эй XXIV-дэхи съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ бодото хубита болон нэмэгдэхэ байна.

Совет экономикын хүгжэлтын мүнөө үеын ажахын байгуулалтын тон шухала шэнжэнь хадаа үйлэдбэриие бүхы талаһаань шанаржуулгын асуудалнуудые бэе бэеһээнь һалгаангүй, комплексно аргаар шиидхэлгэ мүн болоно. Зарим нэгэ, ехэшье хэмжээнэй амжалта мүнөө шухала бэшэ, юуб гэхэдэ ниитын үйлэдбэриин участок бүхэндэ үндэр научно-техническэ хэмжээ хангалга гол шухала зорилго гэжэ тоологдодог болонхой. Научно-техническэ дэбжэлтые хурдадхахын, партиин съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула нилээд ехэ хэшээл оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Научно-техническэ революциин туйлалтануудые манай социалис ёһоной ажахын һайн талануудтай тааралдуулан холбохо онсо зорилго табигдана.

Үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин шанар һайжаруулха талаар үсэд нэтэрүү ажал хүдэлмэри хэхэ гээшэ онсо удха шанартай. Продукциин шанарай дээшээ байха бүри, үйлэдбэрилэгдэһэн эд хэрэгсэлэй хүн зондо удаан саг соо ехэ аша туһатай байха бүри, тэдэниие бүтээлгэдэ гаргашалагдаһан ажал арьбалагдана, ажалшан хүн бүхэнэй, бүхы обществын эрилтэнүүд дүүрэнээр хангагдана гэжэ бидэ һайн мэдэнэбди. Совет продукциин шанарые һайжаруулха, тэрэнэй түхэл янзые үргэдхэлгын хүдэлмэри социалис экономикын бүхы участогууд дээрэ эдэбхитэйгээр ябуулагдаха ёһотой.

Арадай ажахын шэнэ дэбжэлтын түлөө тэмсэл эмхидхэхэ зуураа, экономикые хүтэлбэрилгын гурим ёһонуудые шанаржуулха талаар съездын хараалһан программые бэелүүлгэдэ КПСС-эй Центральна Комитет, Совет правительство саг үргэлжын анхарал хандуулна. Түсэблэлгые эрдэм наукын үндэһэн дээрэ һайжаруулга, хүтэлбэриин эмхидхэлые шанаржуулга, үйлэдбэридэ хабаатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулга хадаа гол зорилгонуудай мүн гэжэ парти тоолоно. Ойрын жэлнүүдтэ ажахын шэнэ аргада шэлжэн оролгые хаа хаанагүй түгэсхэхэ, хүтэлбэриин орёо экономическа оньһые нарин нягтаар бүрилдүүлэн зохёохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин үрэ дүнгэй шанарые һайжаруулха зорилгоор аша үрэтэй урмашуулгын хэмжээнүүдые хангаха шухала.

Манай обществын коммунизм тээшэ дабшаха үедэ хүн зоной ажал ябуулгын, ухаан бодолой, эрмэлзэлэй үүргэ зайлашагүйгөөр ургана. Парти бүхы түсэбүүдээ үргэн ниитэ арад зоной зохёохы оюун ухаанай хүгжэлтэтэй холбоно, политическэ болон ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэниие үргэнөөр хабаадуулгада онсо анхарал хандуулна. Энэ талаар ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй, профсоюзуудай, комсомолой, ниитын бүхы эмхинүүдэй ажал ябуулгые саашадань шанаржуулга гүнзэгы удха шанартай. Юуб гэхэдэ, эдэл эмхинүүд партиие арад зонтой нягтаар холбоно, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ тэдэниие элсүүлнэ бшуу.

«Манай экономическа программа бэелүүлгэ хадаа үргэн партийна эмхидхэлэй, политическэ ба идейно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ үндэһэлхэ ёһотой, — гэжэ нүхэр Л.И. Брежневэй XXIV-дэхи съезд дээрэ хэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнэ. — Энэ хүдэлмэри хадаа социалис байгуулалтын үндэһэндэ, тэмсэлшэ, ажалша, ухаалан зохёохы эрмэлзэл түгэс совет хүндэ бии асари ехэ хүсые хүсэд дүүрэнээр ашаглаха арга олгохо бшуу».

Социалис мүрысөө эмхидхэлгые, ажалшадай экономическа һуралсалые болон коммунис ажалай һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай тогтоолнуудые КПСС-эй ЦК һаяхан баталан абаа. Коммунис ёһоор ажалда, ниитын зөөридэ хандалгын үндэһэн дээрэ Совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй үүсхэл оролдолгые саашадань хүгжөөхэ, ажалай болон политическэ эдэбхииень, журамыень, ажалшадай эмхидхэлые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ тэдэниие үргэнөөр элсүүлхэ зорилготой хэмжээ ябуулгануудай нэгэн системэ эдэ хоорондоо холбоотой политическэ документнүүд соо дурадхагданхай.

Олониитэ хүн зоной үүсхэлые дэбжээлгын, үйлэдбэриин хүсэнүүдые элсүүлэлгын аша үрэ ехэтэй онол арга, үйлэдбэриин харилсаануудые шанаржуулха, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ найдамтай зэр зэбсэг болодог социалис мүрысөөе саашань дэлгэрүүлгэдэ парти онсо анхарал хандуулна. Мүрысөөнэй демократ ёһоной үндэһэнүүдые удаа дараалуулан хүгжөөлгые, тэрэниие эмхидхэлгын ленинскэ гурим ёһонуудые бэелүүлгые — мүрысөөн тухай мэдээсэлые үргэнөөр соносхолгые, ажалай үрэ дүнгүүдые жэшэн үзэлгые, туршалгануудые ажал хэрэг дээрэ дабталгые болон энээнэй үндэһэн дээрэ коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ социалис мүрысөөнэй социальна, хүмүүжүүлхы нүлөөе ехэ болголгые хангахын түлөө парти оролдолго гаргана.

Оронойнгоо материальна, оюун ухаанай баялигуудые арьбадхалгада олон миллион ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэ социалис обществын гол үндэһэн болодог ажалшадай коллективүүдэй үүргэ эрид дээшэлнэ. Ажалшан бүхэнэй имагтал өөһэдынгөө предприяти, эмхиин зорилгонуудай нэгэн хамтые бэшэ, харин бүхы совет арадай үндэһэн уг зорилгонуудые зүб ойлголгодо, мэдэрэлгэдэ коллектив сэхэ нүлөө үзүүлдэг байна. Үйлэдбэриин коллектив бүхэн ниитэ политическэ ажал ябуулгада, гүрэнэй хэрэгүүдые шиидхэлгэдэ хабаадалгын, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын ёһотой һургуули болодог байна. Ажалшадай коллективүүдэй хүмүүжүүлхы үүргые саашадань дээшэлүүлгэ хадаа үргэн ниитэ хүн зоной ниитэ-политическэ болон үйлэдбэриин үүсхэлэй ургалтын тон шухала баримта мүн.

Нүхэд! Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арад 54 жэлэй туршада гайхамшаг һайхан, баатарлиг зам дабажа гараа. Энэ хадаа социализмын түүхэтэ илалтануудай, урдань үзэгдөөгүй политическэ, социальна хубилалтануудай зам, ороной экономикын болон арад зоной байра байдалай хэмжээнэй ургалтын, шэнэ хүниие хүмүүжүүлгын зам мүн. КПСС-эй XXIV-дэхи съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд манай ороной, совет арадай урда мүнөө шэнэ гайхамшагта ерээдүй тээшэ шэглэһэн сэхэ зам нээгээ. Октябриин революционно хэрэгүүдые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлжэ байгаа хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, манай интеллигенци партиин заабаринуудые ажабайдалдаа бэелүүлхээр, манай агууехэ зорилго болохо коммунис общество байгуулха замдаа шэнэ асари ехэ алхам хэхээр эрид зоригжонхой.

Октябрь ба дэлхэйн революционно хүдэлөөн. Партиин XXIV съездын хараалһан гадаадын политикын программа бэелүүлэгдэжэ байна

Нүхэд!

Агууехэ Октябриин социалис революци гансал манай ороной хүгжэлтэдэ бэшэ, харин бүхы дэлхэйн түүхын ябасада шиидхэхы нүлөө үзүүлһэн байна. 1917 ондо эхилһэн түүхын хубилалтын үрэ дүндэ социализм дэлхэйн бүмбэрсэгэй ехэнхи хубида тогтожо, хүсэнүүдэй тэнсүүри эридээр тэрэнэй тала тээшэ болоһон байна. Капиталис оронуудта хүдэлмэришэдэй эмхидхэдэг хүдэлөөн улам ехээр дэлгэржэ байна. Колониальна гүрэнүүд бутараа. Тэдэнэй бутархайнууд дээрэ бэеэ дааһан залуу гүрэнүүд бии болоо. XX зуун жэлэй социальна тулалдаануудай үедэ мүнөөнэй революционно хүсэнүүдэй түгэс холбоон, империализмда эсэргүү үргэн ехэ фронт бии боложо, саг үргэлжэ бэхижэжэ байнхай.

Дэлхэйн социализмын байгуулалта хадаа дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин, мүнөө үеын бүхы революционно хүдэлөөнэй агууехэ түүхэтэ туйлалта мүн. Социалис оронууд экономикоёо хүгжөөхэ. олониитын харилсаае һайжаруулха, ажалшадай ажана байдалые һайжаруулха зорилго амжалтатайгаар шиидхэжэ байна. Социализмын юрэнхы гол ёһонуудые орон бүхэнэй тодорхой түүхэтэ эрхэ байдалые хараада абан, ухаансараар хэрэглэһэнэй ашаар ниитын шэнэ байгуулалта хэлбэришэгүй һайжаржа, тэрэнэй айхабтар ехэ арга боломжонь, булюу байдалынь улам элеэр үзэгдэнэ.

Дэлхэйн социализмын байгуулалта шууд батажана, тэрэнэй экономическа хүсэ шадалынь улам ехэ болоно. Пролетарска интернационализм болобол хүсэ шадалайнь барагдашагүй эшэ үндэһэн мүн. Социалис гүрэнүүд хоорондоо харилсан байхадаа, аха дүүгэй ёһоор бэе бэедээ туһалалсажа, хамтаран ажаллана, үнэхөөрөө тэгшэ эрхэтэйгээр, хүндэлэлсэжэ бэе бэедээ хандана. Тэмсэлэймнай нэгэн ниитэ зорилго, марксистско-ленинскэ нэгэн үзэл суртал бидэниие нэгэдүүлнэ. Социализмын оронуудай интернационалистическэ харилсаа холбооной голынь болбол тэдэнэй коммунис партинуудай али бүхы талаар, нягтаар харилсан ажаллалга мүн болоно.

Социалис оронуудай хоорондохи экономическа холбоо харилсаанай саг үргэлжэ хүгжэжэ, һайжаржа байһандань ехэ баяртайбди. Энэ болбол тэдэнэй арадай ажахын хүгжэлтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые, тэрэнэй научно-техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, капитализмтай хэжэ байгаа экономическа мүрысөөндэ шэнэ амжалтануудые туйлаха арга олгоно. Экономикын талаар бэе бэедээ туһалалсаха Соведэй XXV сесси СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай холбоо харилсаае саашадань һайжаруулха, экономическа нэгэдэлгын хүгжэлтые улам һайжаруулха, 15—20 жэлдэ хараалһан түсэб абаһан байна. Энэнь айхабтар ехэ удха шанартай. Энэ түсэбэй бэелүүлэгдэхэдэ, гүрэн хоорондын талаар үйлэдбэриие тусхайлан хүгжүүлжэ, хамтадхаһанай ашаар бии болоһон айхабтар ехэ арга боломжые социалис ба коммунис байгуулалтын хэрэгтэ улам ехээр зорюулха, научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ талаар СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ арга боломжо олгохо байна.

Манай парти болон Совет правительство бүхы социалис оронуудтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо али бүхы талаар хүгжөөхын, социалис лагериие бэхижүүлхын, дэлхэйн социализмые, уласхоорондын оршондохи тэрэнэй байдалые улам батадхахын хойноһоо бүхы шадалаараа оролдожо байдаг.

Дэлхэйн социалис байгуулалтын империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй ниитэ аша туһые хүтэлбэри болгон, КПСС-эй ЦК болон Совет правительство СССР КНР хоёрой харилсаае һайжаруулхын түлөө оролдоно. Энэ талаар манай гаргаһан үүсхэл яһала ехэ үрэтэй байгаа гэбэшье, хоёр талаһаал һайнаар харилсаха гэжэ эрмэлзэбэлнь горитой үрэ дүн туйлагдажа байһаниинь ойлгосотой. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй халбагаа хахаралгые үргэлжэлүүлхэ гэһэн, Советскэ Союзда харша хараа шугамаа баримталһаар байһаниинь харамтай. КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй ленинизмдэ харша үзэл сурталай политическэ хараа шугамтай эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха, Пекинэй дайсан харша номнолые эрид шууд элиршэлхэ, Совет гүрэнэй национальна аша туһые хамгаалха гээшэ манай партиин гол бодол һанамжа мүн. Энээниие партиин XXIV съезд баталан һайшааһан байна. Гэхэтэй хамта манай хоёр ороной үндэһэн шухала, үни сагай аша туһань адли гэжэ бидэнэр тоолодог байһан, мүнөөшье тоолонобди. Манай парти Советскэ Союз болон Хитадай Арадай Республикын хоорондохи һайн хүршэнэрэй, хани барисаата холбоо харилсаае һэргээхэ зорилгоор совет-хитад хоёрой гүрэнэй хоорондохи холбооё гуримшуулхын тулада бүхы шадалаараа оролдожо байдаг.

Дэлхэйн социализмын хүгжэлтэнь энэ нэгэдэлдэ эсэргүүсэгшэдтэй тон хурса тулалдаа хэһэн оршон байдалда болоно гэжэ ажабайдал харуулна. Гэбэшье энэнь социалис байгуулалтын шиидхэхы, гол шэглэлынь хадаа марксизм-ленинизмын болон пролетарска интернационализмын үндэһөөр нэгэдэлээ, жагсаалаа улам батадхаха гэһэн хараа шугам байһыень халхалжа шадахагүй. Энэ хараа шугамые шууд сэхээр үргэлжэлүүлхын тулада манай парти саашадаашье аха шадалаараа оролдохо гэжэ партимнай өөрынгөө XXIV съезд дээрэ мэдүүлһэн байна.

Түүхын хүгжэлтын мүнөө үедэ капитализмын байдал нилээд һулараад байна. Шэнэ эрхэ байдалда зохижо тааралдаха гэжэ империализмын али байха шадалаараа арга хургаа бэдэржэ байгаашье һаань, нэгэн бүхэли байгуулалта байһан капитализмын юрэнхы доройтолго улам гүнзэгыржэ байнхай. Капиталис экономико ехэ бэрхэшээлдэ оронхой. Олон капиталис оронуудта, тэрэ тоодо Америкын Холбоото Штадуудташье үйлэдбэри муудажа, тэрэнэй ургалтын ябаса эрид аалидаад байна. Тэндэхи мүнгэнэй үнэ сэн эрид бууража, империализмын валютно-финансова системэ ехээр доройтобо. Мүнгэн сангай талаар үзэгдэжэ байгаа энэ доройтолгые дабаха зорилгоор США-гай правительствын абаһан онсо шанга хэмжээнүүд империалис гүрэнүүдэй хоорондохи зүриилдөөе улам хурсадхана. Финансова капиталай эзэд баяшуулай аша туһада бэелүүлэгдэһэн эдэ хэмжээ ябуулганууд ажалшадай аша туһада нилээд ехэ сохилто болоо. Ажалгүй байдал олошоржо, ажаһуулгын үнэ сэн улам дээшэлжэ, ажалшадай салин хүлһэн доошолжо, профсоюзуудай эрхэдэ монополинуудай добтолхонь улам шангадажа байнхай. Эдэ бүгэдэ капитализмын социально-политическэ байдалые улам тогтууригүй болгожо, капиталай оронуудтахи ангиин тэмсэлые улам хурсадхаха шэнэ эрхэ нүхэсэл бии болгоно.

Капитализмын гансал экономиконь болон дотоодын политикань нилээд ехэ бэрхэшээлдэ оронхой бэшэ юм. Мүн тэрэнэй үзэл сурталынь, буржуазна ёһо заншал улам доройтожо байна. Хэзээшье заһаруулагдаха аргагүй муухай шэнжэнүүдтэй капиталис байдалые хаража үзөжэ байдаг олониитэ зон ехээр сүхэршөө. Гансал алта мүнгэн үнэеэ буурана бэшэ, харин «үзэл сурталай баялиг» гэдэг юумэниинь, энээнэй ашаар ажалшадые өөрынгөө нүлөөн доро байлгаха гэжэ империалис номнолой оролдодог зүйлынь доройтон буурана бшуу.

Капиталай оронуудта ажалшадай забастовочно хүдэлөөн айхабтар ехэ боложо, гүрэнэй-монополис эзэрхэлгын бүхы байгуулалтада эсэргүүгээр улам шиидэнгеэр шэглүүлэгдэжэ байна. Олониитээрээ тэмсэлдэ бодоһон хүдэлмэришэн анги экономическа эрилтэ хэхынгээ хажуугаар мүн политическэ эрилтэнүүдые улам ехээр табидаг болонхой. Империализмын гол хэрэм болгошо США-да айхабтар ехэ, урдань үзэгдөөгүй политическэ дорьбоо доһолоонууд боложо, үргэн олониитэ зон Вьетнамдахи дайнда, арһа яһанай илгаа гаргалгада, эрхэгүй, үлэсхэлэн хооһон байдалда эсэргүүсэн, улам ехээр тэмсэнэ. Хойто Ирландиин хүн зон Англиин колонизаторнуудта эсэргүүсэн, зэбсэгтэ тэмсэл хэһээр аяар жэл хахадһаа үлүү болобо. Олониитэ зоной хуулита эрилтэ хэжэ байгаашье һаань, США-гай республиканска правительство болон Англиин консерваторнуудай правительство хүн зониие хэрзэгы нэрүүнээр хэһээнэ.

Капитализмын юрэнхы доройтолгонь Ази, Африкадахи империализмда эсэргүү хүдэлөөнэй улам шангадажа байһанда үзэгдэнэ. Залуу национальна гүрэнүүд экономическа болон политическэ бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө улам шангаар тэмсэнэ, түрүү ёһоор хүгжэхэ гэхэдэнь һаад хэжэ байгаа империализмда, эсэргүүсэнэ. Мүн Латын Америкэшье эрхэ сүлөөгэй тэмсэлэй айхабтар хүсэтэйгөөр орьёлон байһан үедэ оробо. Энэ ехэ дэбжэлтын эхииень Кубын революциин илалта табиһан байгаа. Мүнөө революционно үйлэ хэрэг Чилидэ орьёлжо, тэндэ арадай нэгэдэлэй ниитэ бүлэг гэдэг засаг бариад байна. Мүн Перудэ түрүү шанартай хубилалтанууд болоно. Латын Америкын бусад оронуудшье дотоодын болон гадаадын хархис хүсэнүүдэй шэрүүн шанга эсэргүүсэлтые дабан, улам батажажа байнхай. Дэлхэйн энэ хуби хадаа империализмда эсэргүү эгээл эдэбхитэ тэмсэлэй нэгэн болоод байгаа юм.

Мүнөө национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн улам гүнзэгы социальна удха шанартай боложо байнхай. Олон оронуудта энэ тэмсэл мүлжэлгэ дарлалгын харилсаанда эсэргүү шэглүүлэгдэнэ. Эрхэ сүлөөгөө олоһон хэдэн гүрэн капиталис бэшэ ёһоной хүгжэлтын замда орожо, саашадаа социалис болохо ёһотой общество байгуулха зорилго табинхай.

Манай парти национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түрүү хүсэнүүдтэй хани барисаатай болохо гэжэ шууд сэхээр оролдоно. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн гээшэ айхабтар ехэ революционно арга боломжотой гэжэ В. И. Ленин зааһан байгаа. Тиин революционно пролетариат болон национальна эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудые интернациональна ёһоор холбон харилсуулха гэһэн бодол гаргаһан байна. Манай парти В. И. Ленинэй эдэ заабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр хүтэлбэри болгодог. Манай парти бүхы революционно хүдэлөөе улам бэхижүүлхэ гэһэн эрмэлзэлые али бүхы талаар дэмжэхэ зуураа уласхоорондын оршондошье, мүн зарим оронууд доторшье революционно-демократическа партинууд болон коммунистнуудай нягтаар, үнэхөөрөө һайн сэдьхэлһээ харилсаха гээшэ национально-сүлөөрэлгын, гүрэнүүдэй бэеэ даанхай түрүү замаар хүгжэхэ нүхэсэл мүн гэжэ тоолодог.

Империализм болбол түүхын ябадалые гэдэргэнь шэглүүлхэ гэһэн бодолһоо хахасаагүй байһаар, мүлжэлгэ дарлалтын байгуулалтые улам удаан болгохые оролдожо, уласхоорондын түгшүүрилые али бүхы аргаар шангадхана гэжэ дэлхэйдэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд харуулна. Гэбэшье дэлхэйн арадууд энэ хорото ябуулгада улам шиидэнги, улам шанга харюу үгэнэ. Империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай, социальна дэбжэлтын, демократи болон социализмын түлөө тэмсэжэ байгаа хүсэнүүдэй фронт улам үргэдэнэ. Энэ тэмсэлэй үедэ социалис оронуудай ажалшад, капиталай оронуудтахи хүдэлмэришэнэй болон демократическа хүдэлөөн, колониальна дарлалтаһаа сүлөөржэ, национальна сүлөөрэлгын тэмсэл хэжэ байгаа арадууд улам нягта холбоо барисаатай боложо байнхай.

Бүхы революционно, мүнөө үеын түрүү хүсэнүүдэй манлайнь уласхоорондын коммунис хүдэлөөн болоно. Марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда үнэн сэхэ байһанайнгаа ашаар, баруунай болон «зүүнэй» ревизионизмда эсэргүү тэмсэлдэ эбсэшэгүй байһанайнгаа ашаар энэ хүдэлөөн улам ехэ хүсэ олоно. Манай парти болбол коммунис хүдэлөөе политическэ, үзэл сурталай талаар улам бэхижүүлхэ гэжэ оролдожо байдаг. КПСС-эй XXIV съезд уласхоорондын коммунис хүдэлөөе батадхаха талаар ехэ юумэ хээ. Аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд манай партиин дотоодын болон гадаадын политикые гүн ехээр һайшаажа байһанаа съездын индэрһээ баталжа, КПСС, Совет орон хадаа бүхы дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй гол хүсэн мүн гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна. Съездһээ хойшо үнгэрһэн саг соо КПСС марксистско-ленинскэ партинуудтай интернациональна холбоогоо улам батажуулжа үргэдхөө.

Агууехэ Октябриин социалис революциин илалта дэлхэйн хүгжэлтын ябадалые эрид хубилгажа, уласхоорондын бүхы харилсаанда ехэ шэнэдхэл оруулһан байна. Совет гүрэнэй бии болоһон сагһаа хойшо бэелүүлжэ байгаа гадаадын политикань шэнэ байгуулалтые батадхаха, бүхы революционно, түрүү хүсэнүүдые жагсаан бэхижүүлхэ, империализмын эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүүсэхэ түгэс хүсэн болоһон юм. Манай партиин уласхоорондын ябуулгын талаар абаһан КПСС-эй XXIV съездын программа эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй, социализм болон капитализмын хоорондын тэмсэлэй мүнөө үеын шататай гүйсэд тааралдана. Совет арадай национальна аша туһа болон интернационализмынь энэ программа соо нэгэдэн ниилэлдэнхэй.

Манай партиин гадаадын политикын хараа шугамай үндэһэ һуурииие В. И. Ленин зохёожо үгэһэн байгаа. Эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гэһэн мүнөөнэй совет түсэб хадаа тэрэ хараа шугамые таһаралтагүй үргэлжэлүүлнэ. Энэ түсэб дотор совет гадаадын политикын ойрын болон холын хараата зорилгонууд эгээн таарамжатайгаар холбогдонхой. Энэ политика империализмда эсэргүү дайшалхы шэглэлтэй байһаараа, ямар ангида тодо һонорөөр хандуулагданхай байһаараа, уласхоорондын асуудалнуудые зүб ёһоор, бүтэхэ тээшэнь шиидхэдэг байһаараа, хэлсээ болон харилсаа холбоондо таарамжатай зохид арга хэрэглэдэг байһаараа илгарна. Бидэнэр уласхоорондын оршондо түс үеын байдалһаа дулдыдаһан ямар нэгэн саг зуурын зорилго бэелүүлхээе оролдодог бэшэ, харин дэлхэйн хүгжэлтын жама ёһые научна үндэһөөр шэнжэлэн олдоһон гол шухала, стратегическэ хараа шугам бэелүүлхые эрмэлзэдэг байнабди.

Уласхоорондын байдалые сэгнэһэн съездын сэгнэлтэнь зүб байгаа, манай эб найрамдалай программа ашаг үрэтэй байна гэжэ һүүлэй һарануудта болоһон үйлэ хэрэгүүд тон тодоор харуулба. Энэ программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. КПСС-эй Центральна Комитет болон Совет правительство дэлхэйн политикын гол шухала шэглэлнүүд болон асуудалнуудаар нилээд шухала алхамуудые хэһэн байна.

Байгша оной августда Крымдэ болоһон аха дүү социалис гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга социалис гүрэнүүдэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, саашадань жагсааха хэрэгтэ ехэ туһа болоо. Хани барисаан, хани харилсаан тухай договор Египедтэй, Индитэй баталагдаа. Стратегическэ удха шанартай буу зэбсэгые хизаарлаха талаар Советскэ болон Америкын түлөөлэгшэдэй хоорондо хэгдэһэн хэлсээн зарим тэды үрэ дүнтэй байгаа.

Ядерна зэбсэгтэй хүсэтэй табан гүрэнүүдэй конференциие зарлаха, бүхы гүрэнүүдэй хабаадалгатайгаар буу зэбсэг хуряаха тухай бүхэдэлхэйн конференци үнгэргэхэ, зэбсэгтэ хүсэнүүдые бага болгохо, Европын түбидэхи буу зэбсэгые хороохо тухай, бактериологическа буу зэбсэг хориха, газар доро хэгдэдэг ядерна туршалгые болюулха гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулгануудые Советскэ Союзай зүгһөө дурадхахада дэлхэйн түрүү олониитэ һайшаан угтаһан байна.

Советскэ Союз гадаадын политическэ байдалые эрид һайжаруулжа, эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай харилсаа холбооё батадхаха зорилгоор элдэб оронуудай гүрэнэй болон политическэ ажал ябуулгашадтай уулзажа, хэлсээ хэхэ, зүбшэлдэхэ ябадалые һүүлэй үедэ үргэнөөр бэелүүлжэ байна. Һүүлэй һарануудта нүхэд Л. И. Брежнев Югослави, Болгари, Венгри, Германиин Демократическа Республикада, нүхэр А. Н. Косыгин Кубын Республикада ошожо, хэлсээ хэжэ, энэнь түс оронуудтай Советскэ Союзай харилсаа холбоогоо улам батадхаха хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болоһон байна. Нүхэр Н. В. Подгорный түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегаци Вьетнамай Демократическа Республика ошожо, энэ баатарлиг оронтой манай ороной таһаршагүй хани барисаатай, аха дүүгэй ёһоной харилсаа холбоотой байһаниинь үшөө дахин эли тодоор гэршэлэгдээ юм.

Хэдэн сүлөөрһэн оронуудай — Египедэй, Алжирай, Индиин болон бусадай, тэрэшэлэн хэдэн капиталис ороной толгойлогшонортой хэлсээн һүүлэй үедэ хэгдэһэн байна.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай уласхоорондын байдалые бэхижүүлхэ, зэргэ оршон байлгын ленинскэ политикые эрид шууд бэелүүлхэ, национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэхэ гэһэн зорилготой байгаа. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд эб найрамдалта, аюулгүй байдалые хамгаалха, эрхэ сүлөөтэ, арадуудай түрүү хүгжэлтын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ ехэ алхам болоһон байна. Нүхэр Л. И. Брежневэй ФРГ-гэй федеральна канцлер В. Брандтай уулзаһан, нүхэр Н. В. Подгорный Египет ошоһон, нүхэр А. Н. Косыгинай Алжир, Канада ошоһон ябадал энэ талаар ехэ удха шанартай байгаа.

Һаяхан нүхэр Л. И. Брежневэй Франци ошоһон, президент Ж. Помпидутай хэһэн хэлсээниинь шухала ехэ удха шанартай байгаа. Энэ хэлсээнэй ашаар СССР болон Франци уласхоорондын байдалай шухалын шухала асуудалнуудта, түбхын түрүүндэ Европын байдалда адли һаналтайгаар хандадаг байһаниинь баталагдаһан байна. СССР Франци хоёрой хоорондохи харилсаан элдэб янзын талаар, шэнэ ёһоор хүгжүүлэгдэхэ байһаниинь элирбэ. Энэ айлшалалгын үедэ үзэгдэһэн бүхы байдал, суг хамта абаһан документнүүд, бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон хэлсээнүүд юу гэршэлнэб гэхэдэ, Л. И. Брежневэй ошоһон ушар дэлхэйн байдалые һулаарулха, аюулгүй байдалые ба... дэлхэйн энхэ тайбан ... хижүүлхэ талаар ехэ ... шанарай хойшолонтой гэршэлнэ.

Уласхоорондын ехэ уд... болоһон нүхэр Л. И. ... Францида хэһэн ябуулгы... ЦК-гай Политбюро, СССР-... но Соведэй Президиум бол... Министрнүүдэй Совет ... шааба.

Европодо эб найрамд... байдалые бэхижүүлхэ ... парти болон Совет гүрэн... политикын эгээл гол ... нэгэн болоно. Совет-... рилсаае амжалтатайгаар ... ябадал Европодо аюулгү... батадхаха, харилсаа хо... жүүлхэ һайн нүхэсэл ... дохи байдалые зөөлэрүүл... байдал тогтонижоруулха ... гам үргэлжэлүүлхэ талаар ... һаналаа нэгэдээ.

Баруун Берлиндэ хаб... далнууд дүрбэн гүрэнэй ... ветскэ Союзай хаба... шиидхэгдээ. Энэ хадаа ... байдалые һайжаруулха ... шухала алхам болобо. ... туршада Баруун Берлин ... дал уласхоорондын байд... гадхаха ехэ аюултай ... байһан юм. Энэ асуудал... хэһэн ушар — Европы... байдалда оруулһан ехэ ... мүн. Энэ ябадал хадаа ... мүнөө үеын политическэ ... гүйсэд ойлгожо. ГДР-эй ... хай байдалые, тэгшэ эрх... туһые гүйсэд харюулһан ... Советскэ Союз болон ФРГ-... дохи политическэ байдал... руулха гээшэ Европодо ... дэлхэй дээрэ аюулгүй ба... һаруулха олон асуу... шиидхэхэдэ туһалха байна.

Европодохи аюулгүй ... болон харилсаа ... асуудалаар ниитэ ... зүблөө зарлахын ... ска Союз нэтэрүү шангаа... Манай энэ оролдолгые оло... ойлгожо дэмжэнэ. Мүнөө ... ондо ниитэ Европын зү... эрхэ байдал бии болоод ...

Европын аюулгүй бай... жүүлхэ тэмсэл арадуудай ... хала аша туһатай таара... пые аюулгүй болгохо, ... найрамдалай, һайн хүр... рилсаа холбооной түби ... ропын оронуудтахи үйлэ... лон ухаан бодолой айха... лигые эб найрамдалай ... зорюулха гээшэ бүхы ... амгалан байдалай эгээл ... рилгые шиидхэһэнтэй ...

Эзэрхэг түримхэй. уласх... оршондо зоргоороо ороһон ... нуудта эрид шанга харюу ... шэ, империализмын эзэр... хэй ябуулгада эсэргүү тэ... байгаа арадуудта али бү... туһалха гээшэ манай ор... дын политикын таһаршагүй ... бинь мүн.

Америкын булимтар... гүү үнэн зүб тэмсэл ... Вьетнамай болон Индохи... дай бусад арадуудые Со... эрид шууд дэмжэнэ. Вьет... далые шиидхэхэ тушаа ... үнэн зүб үндэһэ һуури ... гаа Урда Вьетнамай ... саг зуурын революцион... тельствын 7 зүйлые бид... бди. Гэхэтэй хамта Индо... шаа асуудалые политиче... шиидхэхэ зам Америкын ... хид олохые хүсэнэгүй гэ... римтанууд харуулна. Хо... дууд Парижда боложо бай... урагшань ябуулнагүй, Д... зэгы зэрлигээр бомбодо... Гэбэшье Вьетнамай арад ... сүлөө, бэеэ даанхай бай... эрмэлзэжэ байгаа хүсэ... мнай ямаршье хүсэн нуга... хагүй гэжэ үнэншэмэ тод... лээ. Советскэ Союз Вьетна... тэмсэлые дайшалхы ё... сэдьхэлһээ дэмжэжэ бай... руулна, Вьетнамда эко... болон сэрэгэй туһаламжа ... үзүүлһэн, саашадаашье үз... на. Һүүлэй үедэ ДРВ-гэй ... ска байгуулалта болон бэ... ха хүсэ шадалаа бэхиж... тэнь туһаламжа үзүүлхэ ... нэ хэлсээнүүдтэ гар таб... болбол социалис интерн... мын агууехэ гол ёһонууды... партиин, совет арадай ... бэелүүлжэ байһанай эли ... мүн.

Америкын империализм... лэн, араб арадуудта добт... раилиин эзэрхэг түримхэй ... эсэргүүсэн үнэн зүб тэ... байгаа араб арадуудые Сов... юз дэмжэнэ. Һаяхан М... хүтэлбэрилэгшэд болон ... президент А. Сададай хоор... һон хэлсээнэй үедэ энэ ... римталдаг һанамжа үшөө ... шэлгдэһэн байха юм.

Израилиин булимтар... муухайгаа бүхы дэлхэйн ... руулаа. Тэдэнэр Зүүн зү... лые политическэ талаар гү... ха тушаа хэгдэһэн бүхы ... дые буруу һүргэнэ, булимт... байһан арабска газар ... өөһэдын болгохо гэһэн ... готой ябуулганууд ... бэшье Израилиин засагаар... лимтархы түсэбүүнэ үнд...

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

НҮХЭР В. В. ГРИШИНЭЙ ХЭҺЭН ЭЛИДХЭЛЭЙ ТҮГЭСХЭЛ

(...эхиниинь 1—2-дохи нюурта).

...арадуудай өөрынгөө хуулита ...хамгаалха гэжэ эрид шиидэн ...йыень, араб арадууд болон Со... Союзай, бусад социалис оро... хоорондохи хани барисаанай ...харилсаанай улам бэхижэн ...хажа байһаниие тэдэнэр хараа... ...нагүй. Ээрхэг түримхэй ... улам үсэрхэн эрхилхэдээ, ...хархис хүсэнүүд аюулта ...ралтагада өрохоһоо бэшэ ондоо ...охогүй. Дүтын Зүүн зүгтэ ...байһан түгшүүрилтэ байдал ...бүгэдэ ниитын энхэ байдалда ...ушаруулна бэшэ, харин Из... ...арадташье аюултай байха ...

...эй үедэ Индостанай түбидэ ...ехэ шангадаба. Энэнь Зүүн ...анда болоһон, бүгэдэндэ мэ... ...ябадалнуудһаа уламжалһан ... Пакистанай засагаархидай ...тэндэхи улад зониие олон ...арь хашажа харшалһан ушар ...олон гаран зоной эхэ нюта... ...эжа, хүрилэ Индидэ байра бэ... ...йлда хүргэһэн байна. Совет... ...оэ экээн тушаа ехэтэ һанаата ...эй. Түбхын түрүүндэ Зүүн Па... ...ай асуудалые шиидхэһэнэй үндэһөөр энэ аюулта асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулжа болохо гэжэ найданабди. Пакистанай засагаархид хүн зониие хашаха хэһээхэеэ болижо, тэрьедэн ошогшодой эхэ нютагтаа бусаха зохихо эрхэ нүхэсэл олгохо ёһотой.

Эб найрамдалай болон арадуудай хоорондохи хани барисаанай политика ябуулжа, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха тушаа һайн дурадхалнуудые оруулжа байха зуураа, Советскэ Союз болон аха дүү бусад арадууд, эб найрамдалда дуратай арадууд империализмын зүгһөө хэгдэхэ ээрхэг түримхэй али бүхы ябуулгануудые эрид шууд буруушаан тэмсэһэн, тэмсэхэшье байна. Дэлхэйн империализм — түбхын түрүүндэ США-гай империализм — бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр оролсохоһоо, дайнай зэбсэгтэ хүсэ хэрэглэхэһээ, аюулта сэрэгэй авантюра хэрэглэхэһээ багаханааршье арсаагүй байна ха юм. Эдэ бүгэдын ушараар советскэ арад хододоо һэргэг байха ёһотой. Бүгэдэ ниитын эб найрамдалые тогтонижуулан батадхаха зорилго бэелүүлхэ зуураа, манай парти Совет ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые һайжаруулха тушаа эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргажа байдаг, тэрэнэй алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые мүнөөнэй эгээл һайн дайшалхы техникээр хангаха тушаа эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргажа байдаг юм. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд манай агуу ехэ Эхэ ороной аша түһые хамгаалан, хёрхоор сахижа байдаг. Тэдэнэр ямаршье булимтарагшада үхэлтэ харюу үгэхөөр бэлэн байна.

Нүхэд! КПСС-эй болон Совет гүрэнэй уласхоорондын хараа шугамынь яахадаа үрэтэй һайн байнаб гэхэдэ, тэрэ болбол энхэ һайхан, үнэн сэхэ үзэл һаналнуудаар зоригжуулагдажа, хүн түрэлтэнэй үнэн бодото үйлэ хэрэгүүдтэй тааралданхай бшуу. СССР-эй гадаадын политикые бүхы түрүү хүсэнүүд, үргэн олон арад зон хүндэлжэ дэмжэнэ. Энэ политикые манай бүхы арад һайшаан дэмжэнэ. Советскэ Союз саашадаашье социалис оронуудай нэгэдэлые батадхахын, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин хүсэнүүдые, национальна сүлөөрэлгын, эб найрамдалай болон арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа хүсэнүүдые бэхижүүлэн жагсаахын түлөө, арадуудай энхэ амгалан байдалай, аюулгүйн түлөө, социализм, коммунизм байгуулхын, амгалан тайбан байдал бии болгохын түлөө саашадаашье эрид шууд тэмсэхэ юм.

КПСС—Ленинэй парти, агуу Октябриин парти мүн

...үндэ... ...ад!

...хэ... ...уехэ Октябриин социалис ре... ...хүдэлмэришэн ангиие, тэрэ... ...алхы манлай болохо марк... ...ленинскэ партиие засаг тү... ...рениие ударидаха хэрэгтэ хүн ...ой түүхэдэ түрүүшынхеэ та... ...байна. Эрдэм ухаанай үндэһэ ...дээрэ бүхы ажабайдалые үн... ...рь хубилгахын түлөө тэмсэ... ...шье тэмсэжэ байдаг, түү... ...эгээн түрүү анги болохо хү... ...шэн ангиин үзэл сурталые ...бэелүүлдэг, ажалшан оло... ...аша түһые бэелүүлхын тү... ...шадалаа гамнангүй тэмсэ... ...түүхын ударидахы жолоо... ...бо.

...общественэй түлөө тэмсэхэ ...ихан уг зорилгонуудтаа үнэн ...анинь, арад түмэнэй аша ...лба хэдэг, хэлэһэн үгэ бодото хэрэг хоёройнгоо алгасадаггүй байһые оло дахин элирүүлэн тодорхойлжо, манай парти бүхы совет хүнүүдтэ, дэлхэйн бүмбэрсэгэй олон түмэн ажалшадай үмэнэ айхабтар ехэ хүндэтэй болоһон байна.

Коммунистнуудай ленинскэ парти хадаа оронойнгоо хуби заяанай түлөө, революциин хуби заяанай түлөө харюусалга өөр дээрээ зоримгойгоор даажа абаад, совет общественэй хүтэлбэрилхы, ударидахы хүндэтэ үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ябана. Манай арадай түүхэтэ зохёон байгуулхы ажалай айхабтар ехэ дүй дүршэл хадаа социализм ба Коммунизм байгуулгада Коммунис партиин ударидахы үүргын улам дээшэлхэ тухайда марксизм-ленинизмын сурталай тон зүб байһые тодорхойлон харуулаа. Коммунис байгуулалтын шэнэ шэнэ амжалтанууд ленинскэ партиин ударидалгын аша үрэ мүн болоно. Партиин ударидахы үүргын улам дээшэлһэн ушар хадаа манай дотоодын болон гадаадын зорилгонуудай асари ехэ дэлисэтэй аад, орёо болоһонтой холбоотой юм. Олониитын политическэ хатуужалай, зохёон байгуулхы ажалай улам ургажа байгаа эдэбхи үүсхэл, социалис демократиин улам үргэдэһэн ушар, социальна талаар ударидалгын хэмжээе дээшэлүүлгэ, марксистско-ленинскэ теориие саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд, общественэй гэшүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ эрилтэнүүд партиин ударидахы үүргые дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа байна.

Марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байха гээшэ энэ сурталай арюун сэбэр байхын түлөө юунһээшье үлүүгээр тэмсэхэ, энэ сурталые улам хүгжөөхэ ба ухаансар ёһоор хэрэглэхэ, социалис ба коммунис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхын түлөө тэмсэхэ ёһотой гэһэн ленинскэ ойлгомжые партимнай ударидалга болгодог байна. Революционно теори ба революционно бодото байдал хоёрой нэгэдэл эгээл энээндэ гүн гүнзэгыгөөр харагдана, коммунизм байгуулгын бүхы хэрэгые партиин зүгһөө хүтэлбэрилхэ үедэ эдэ хоёр бэе бэеэ баяжуулдаг байна бшуу.

КПСС-эй XXIV съезд хадаа марксизм-ленинизмын научна теориие ухаансар ёһоор саашадань хүгжөөхэ гайхамшагта үльгэр жэшээ, энэ теориин тобшололнууд болон согсолборинуудай коммунис байгуулалтын бодото байдалда бэелһэнэй жэшээ мүн болоно. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл, съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудта партиин хамтын дүй дүршэл толи мэтээр харуулагдаһан, ниитын үйлэ хэрэгүүдые шэнжэлхэ хэрэгтэ марксистско-ленинскэ эрдэм ухаанай революционно метод хэрэглэгдэһэн байна. Съезд хадаа марксизм-ленинизмын эрдэни зэндэмэниие шэнэ согсолбори болон тобшололнуудаар баяжуулаа, тэдэнь юуб гэхэдэ, хүгжэнги социалис общество тухай, ороной экономическа хүгжэлтын мүнөөнэй үе шатын онсо шэнжэнүүд, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха онол арга, замууд тухай, ниитын харилсаануудые нарижуулха, коммунис общественэй шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ, дэлхэйн революционно хүгжэлтэ тухай сурталнууд мүн болоно.

Марксистско-ленинскэ суртал хадаа дэлхэйе революционно ёһоор шэнэлэн хубилгаха айхабтар ехэ хүсэн мүн. Манай үзэл сурталай дайсадшье энээниие һайн мэдэжэ байна. Империализмын сурталшад, тэдэнэрэй туһамаршад — баруунай ба зүүнэй тала баримталагшад марксизм-ленинизмдэ эсэргүү добтолго аргагүйгөөр хэнэ, энэ сурталые худал хуурмаг хальһаар хушаха, тэрэнэй удхые буруу һүргэхэ, хооһон болгохо гэжэ бии шадалаараа оролдоно. Олон түмэн ажалшадай дарлагшадта эсэргүүгээр тэмсэдэг гол шухала зэбсэгһээнь эдэнэр хаһаха гэжэ оролдоно. Тиихэдэ капиталай аша туһа аршалан хамгаалагшад коммунизмда эсэргүү идхамжа ябуулхын, буржуазна болон оппортунис суртал бодол, хараа шугам дэлгэрүүлхын тулада элдэб эсын онол арга, тон харатай муухай арга хурга, техническэ хэрэгсэлнүүдые хэрэглэнэ.

Зүгөөр эдэнэрэй бүхы оролдолгонь өөдэлхэ заяагүй юм. Капитализм гээшэ алишье талаараа ахир түлюур болонхой, хүн зоной оюун бодолой, сэдьхэл зүрхэнэй түлөө түүхэтэ тэмсэлдэ коммунис үзэл бодолдо эдэнэрэй зэргэшүүлжэ табиха юумэн гэжэ байхагүй. Мүнөөнэй үе сагай ревизионизмыншье үзэл бодол хойно хойноһоо панхаруудтана. Маоистнууд болон бэшэ жэжэ буржуазна хараа бодолнуудайшье тон буруу байһые бодото байдал эли тодоор харуулна. Эдэ суртал бодолой бүтэмжэгүй буруу байһанда олониитэ ажалшад улам улам элеэр этигэжэ байнхай.

Манай парти хадаа буржуазна суртал бодолтой эбсэшэгүй тэмсэл ябуулдаг байгаа, саашадаашье ябуулха, империализмын суртал бодолой талаар ябуулдаг һүйдхэлтэ ябадалда шанга сохилто хэдэг, коммунизмын үзэл сурталай үнэн зүб байһые ленинскэ ёһоор олониитэдэ ойлгуулхын түлөө сог залитайгаар тэмсэдэг байгаа, саашадаашье тэмсэхэ юм.

Бүхы ажалшадые марксистско-ленинскэ үзэл сурталтай болохоор, суртал бодолой талаар политическэ үндэр дээдэ мэдэрэлтэй, коммунис ёһо гуримтай болохоор хүмүүжүүлхэ гээшые партимнай бүхы үзэл сурталай хүдэлмэриин гол шухалада тоолоно. Марксистско-ленинскэ һуралсалые һайжаруулха, дотоодын ба гадаадын политикые, ниитын хүгжэлтын арга боломжонуудые общественэй бүхы гэшүүдэй гүн гүнзэгыгөөр ойлгохын тула партиин зүгһөө саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргахадань, үзэл бодолой талаар хатуужанги, коммунис сурталда этигэнги байна, социальна талаараа эдэбхитэй, харюусалгатай болоно, коммунизмын түлөө тэмсэгшэдэй ниитын жагсаалда хүн бүхэнэй өөрынгөө һуури эзэлхэ хэрэгтэнь туһална.

Зохёоһон политическэ хараа шугамаа үдэр бүриин эмхидхэлэй хүдэлмэритэй, хараалагдаһан түсэбүүдые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ олониитэ элсүүлгэтэй шадамараар нэгэдүүлхэ гээшэ партиин эгээл үнэтэ шэнжэ шанарнуудай нэгэн мүн болоно. Партиин орон дотороо байгуулһан бодомжотой зохид байдал, хүнүүдтэ анхаралтайгаар, хүндэтэйгөөр хандадаг ябадал, манай ажабайдалай бүхы һалбаринуудта ленинскэ ёһо гуримуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгэ хадаа хүдэлмэриие эрхилхэ ниитэ гуримда һайн байһанаа харуулаа. Политическэ талаараа иимэ эрхэ байдал манда илангаяа үнэтэй байна. Юуб гэхэдэ, общественые революционно ёһоор шэнэлэн хубилгаха ехэшье, орёошье хэрэгтэ, В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, нэгэ удаа орхогонолдон, ушар ухаангүйгөөр хүдэлхэ бэшэ, харин һайнаар эмхидхэгдэһэн үдэр бүриин хүдэлмэри хэрэгтэй бшуу. Кадрнуудта бүримүһэн найдахатаяа хамта, даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө үндэр дээдэ харюусалгатай байхаар, жэшээтэ ёһоной эмхидэлтэй, гурим журамтай, тэдээндэ даалгагдаһан уялганууд болон зорилгонуудаа заатагүй дүүргэхын түлөө харюусахаар партимнай кадрнуудаа хүмүүжүүлдэг байна.

XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хүдэлмэри эмхидхэхэтэеэ хамта, парти оронойнгоо экономическа, социальна, политическэ болон культурна хүгжэлтын гол үндэһэн асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ совет арадай хүсэ шадал зорюулхын тула оролдоно, коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта шэнэ илалтануудые туйлахын түлөө бүгэдэ арадай эдэбхитэ тэмсэл дэлгэрүүлнэ.

Советскэ Союзай Коммунис парти Октябриин Агууехэ революционно хэрэг үйлые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлнэ. Энэ парти хадаа совет арадай хизааргүй найдабарида хүртэнхэй. Бидэнэр, коммунистнар, энэ үндэр дээдэ найдабари хэшээлыень хүндэтэй дээрэ тоолонобди, омогорхонобди, партийна политикын шэнэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хүдэлмэридэ хүдэлмэришэд, колхозничууд, интеллигенциин нэгэн һаналтайгаар хабаадаһандань омогорхонобди. Парти ба арадай нэгэдэл хадаа социализмын эгээн үнэтэ туйлалта мүн болоно. Коммунис партиин, совет арадай нэгэдэл хадаа манай агууехэ хэрэгэй сашадаашье илагдашагүй байһые шэргэшэгүй булаг мэтээр харуулжа байна.

***

Нүхэд!

Агууехэ Октябриин социалис революциин табин дүрбэдэхи ойе баяр баясхалангай оршон байдалда тэмдэглэжэ байхадаа, совет хүнүүд гаталһан замаа омогорхолтойгоор эрьен харана, ерээдүй тээшэ найдамтайгаар шэртэнэ.

Октябриин Эхэ орон — Совет ороной асари ехэ туйлалтанууд, социалис нэгэдэлэй—манай ханинарай гайхамшаг амжалтанууд, дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин, тэрэнэй манлай —Коммунис партинуудай, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнэй ехэ туйлалтанууд хадаа Октябриин бүхэдэлхэйн түүхэтэ агууехэ хэрэгэй амжажа, хүгжэжэ, бүхэжэжэ байһан бата бэхи үндэһэ һууринь мүн болоно, энэнь жэл ерэхэ бүри шэнэ шэнэ илалтануудые туйлана. Советскэ Союзай Коммунис партиин, манай Эхэ ороной ажалшадай Октябриин Агууехэ социалис революциин нээһэн түүхэтэ замай зүб байһые дэлхэйн хүгжэлтын ябаса эли тодоор гэршэлэн тодоруулна.

Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй үе шатадахи агууехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ совет хүнүүдэй хүсэ шадал, тэдэнэй зохёон байгуулхы ажал зорюулагданхай. Партиин түсэбүүдые, XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэдэ, агууехэ уг зорилгодо маниие улам ойртуулха байна. Энээнэй тулада—марксистско-ленинскэ сурталай бүрин хүсэдөөр илан мандахын тулада Октябриин революци хэгдээ һэм шуу.

Коммунизм байгуулагша баатарлиг совет арад мандаха болтогой!

Манай үе сагай агууехэ революционно суртал — марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

Ленинэй парти — совет арадай вождь, коммунис байгуулалтые эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

Коммунизм мандаха болтогой!

(Нүхэр В. В. Гришинэй элидхэл ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, оло дахин альга ташалга болобо).

54 ҺҮРТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ ЖАБХАЛАНТА ЖАГСААЛ

СОВЕДҮҮДЭЙ ТАЛМАЙ ДЭЭРЭҺЭЭ РЕПОРТАЖ

ЭГЭЭЛ ҺАЙХАН үе сагай эхи табин мандаһан Агуу Октябриин хубисхалай табин дүрбэдэхи жэлэй ойн һайндэр манай Буряад орондо хүрэжэ ерэбэ. Мүнөөдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ сэлмэг огторгой дээрэмнай зэнхыжэ, намарай сарюун наран һаруул элшэеэ сасана.

Үглөөнэй 10 саг. Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай шэнэ түхэлтэй болонхой. Гое һайханаар шэмэглэгдэнхэй, Улаан тугууд, уряа лозунгнуудай намилзаан доро толорон харагдана.

Талмайн тэг дунда Владимир Ильич Ленинэй айхабтар томо, үндэрөөрөө 14 метр, ниислэл хотымнай барилгашадай уран гараар бүтээгдэһэн хүшөө холоһоо мантайн үзэгдэнэ.

Агуу Октябриин 54 жэлэй ойе угталгын урда тээхэнэ Соведүүдэй талмай дээрэ дурасхаалта энэ хүшөө нээлгын баярай митинг болоһон юм. Иигэжэ буряад араднай хүн түрэлтэнэй, дэлхэйн бүхы ажалшадай агуу багша Владимир Ильич Ленинэй арюун дурасхаалда хүшөө бодхоожо, эрхэ сүлөө, зол жаргал олгоһон агуу Хүндэ айхабтар ехэ дуратай байһанаа мэдүүлээ. Энэ жэлнай манай Совет ороной ажабайдалда айхабтар ехэ удха шанартай, үлзытэй, дэмбэрэлтэй жэл болоно бшуу. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездээр баталагдан абтаһан юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даалгабариие хэр зэргэ дүүргэжэ, бэелүүлжэ байһанаа Улаан-Үдэ хотымнай хүдэлмэришэн анги, алба хаагшад, хүдөө ажахын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд энэ ехэ һайндэртэ Эхэ орондоо, Коммунис партидаа, Ильич багшадаа элидхэхэнь ха юм.

Правительствын эгээл үндэр шагнал — Ленинэй ордендо хүртэһэн социалис Буряад ороной ажалшад 1973 ондо республикынгаа 50 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэнь. Үнгэрһэн 50 жэл соо манай Буряад орон али тухай ехээр, түргэнөөр хүгжэн һалбараа гээшэб! Манай аха үетэн — үбгэд хүгшэдэй хөөрөөнһөө эхи абан, мүнөөнэй байдалтай бүри урданайхиие сасуулан үзэхэдэ, түрэл нютагнай танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Буряад орон тухай алдар суу холуур таранхай. Республикымнай промышленностиин бүтээн гаргаһан продукци дэлхэйн нилээд олон гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Байгал номин далайтай, Саяан үндэр уула оройтой Буряад ороной ажалшад мүнөөдэр энэ жагсаалда гаража, социалис системын юунһээшье үлүү байһые жабхалантайгаар харуулхань...

Һайндэрэй жагсаалые манай эдир үетэн — һургуулиин һурагшад жэл бүхэндэ эхилдэг ха юм. Мүнөөшье һурагшадай жагсаалнууд Соведүүдэй талмай дээгүүр үнгэрэн гарана Нүхэд, харыт! Эдир наһан омогтой дорюунаар алхална. Үбсүүндээ улаан галстугуудые хиидхүүлһэн хөөрхэн хүбүүд, басагад эрдэм ном шудалжа, эсэгэнэр, аханар, эгэшэнэр, эжынэрэйнгээ хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүд болохоёо бэеэ бэлдэжэ байһан тухайгаа баяртайгаар мэдүүлнэ. Улаан сэсэгүүд, Улаан тугуудай миралзаан, намилзаан. «Түрэл парти, шиниингээ хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүд болохобди!» гэһэн үгэнүүд үхибүүдэй толгой дээгүүр аржылдан харагдана. Зүб даа. Владимир Ильич Ленинэй заяаһанай ёһоор, эдир үетэмнай эрдэм соёлой орьёл өөдэ эрэлхэгээр зорижо ябана бшуу.

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН районуудай хоорондо болоһон социалис мүрысөөндэ илажа гараһан Железнодорожно районой ажалшад энэ һайндэрэй жагсаалые толгойлхо эрхэтэй болоо бшуу. Тэдэнэрэй зэргэнүүд «Ура!» хашхаралдан, оркестрэй дорюун аялга доро алхалалдан ерэбэ. Улаан-Үдымнай авиационно заводой һураг холуур таранхай. Тэндэ бүтээгдэдэг «АН-24» түхэлэй самолёдууд гансашье СССР ороной бэшэ, Африка, Азиин гүрэнүүдэй огторгойгоор зуралзан ниидэдэг. Заводой коллектив агуу Октябриин 54 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ район соогоо илан гараа. Ажалшадай толгойнууд дээгүүр «Табан жэлые — дүрбэн жэлдэ!» гэһэн уряа лозунг толорно.

Зэргэнүүд үнгэржэл байна. Республикын зүрхэн болоһон ТЭЦ-эй коллективэй дуу дуулалдаһаар, «Ура!» хашхаралдаһаар талмай дээгүүр гаража ябахада. огторгойдо үнгэ бүриин ракетэнүүд сасаран тэһэржэ һүр жабхаланта найрай салюдууд мэтээр үзэгдэнэ.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даалгабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байһан тухайгаа Железнодорожно районой ажалшад элидхэнэ.

«Теплоприбор» заводой коллективэй зэргэнүүдэй дүтэлхэдэ, баярай, уряалай үгэнүүд талмайе доһолгоно. Энэ заводой хүдэлмэришэд 1971 оной туршада 30 гаран оронуудта өөһэдынгөө продукци эльгээгээ. Һайхан даа!

Ленинэй орденто Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой һураг суу СССР орон соогуур таранхай. Буряадай түрүүшын гигант — энэ заводой хүдэлмэришэд Октябриин һайндэрые тон һайнаар угтажа, ажалай ехэ амжалтануудые туйлаа ха юм. Зэргэнүүд үнгэржэл байна. ЛВРЗ-гэй коллективэй хүдэлмэришэдэй «Ура» хашхаралдан, талмай дээгүүр гаража ябахада, оркестрэй хүгжэм бүри шангадана хэбэртэй. Зүб даа. Энэл заводнай Буряад ороной омогорхол болоһоор үни нэй ха юм. Һаяхан Соведүүдэй талмай дээрэ Владимир Ильич Ленин дэ хүшөө нээлгын баярай митинг дээрэ энэ заводой суута хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Борис Захарович Поздеевэй үгэ хэлэжэ байхада, омогорхолой мэдэрэл зүрхэ сэдьхэлдэ эжэ эхигүй түрөө һэн. Таанад, локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд, айхабтар ехэ удха шанартай ажал хэрэг дүүргэжэ байһанаа мэдэнэт! Танай заһабарилһан электровоз болон тепловозууд ороноймнай шэрэм харгынуудаар шэнхинэлдэнэ.

Агуу багша Ленин үшөө 1922 ондо иигэжэ хэлэһэн юм: «Электрижүүлэгдэһэн Россие би харанаб». Мүнөө Соведүүдэй талмай дээгүүр Буряадай энергосистемын хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэржэ ябахада, багшын энэ гайхалтай тодо, холые хараһан үгэнүүд эжэ эхигүй һанаанда ороо һэн.

Хүгжэм улам шангаар наяржа, талмай дээгүүр амгалан сагай шарнууд ниидэнэ. Саб сагаан гулабхаанууд огторгойдо дүүлин гаража, Совет ороной тэнгэриин ходо сэлмэг байхые юрөөһэншэг арбаганалдана.

Зэргэнүүд үнгэржэл байна. Барилгашадай, Улаан-Үдын түмэр замай отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй, Буряадай транспортын управлениин түлөөлэгшэдэй зэргэнүүд баяртай хүхюутэйгээр алхалалдан үнгэрнэ.

Манай залуу үетэн—студентнэр, омогтой дорюунаар гэшхэлнэ. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, Буряадай хүдөө ажахын дээдэ һургуулиин оюутан болоно. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлдэхэ талаар һүүлэй үедэ парти, правительствамнай айхабтар ехэ анхарал хандуулжа байна. 1970 оной июль һара соо болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленум энээндэ гэршэ болоно. Студентнэрэй зэргэнүүд соо Михаил Доржиев алхална. Энэмнай Москвада һаяхан болоо үнгэрһэн студентнэрэй бүхэсоюзна следто хабаадаа һэн. Студентнэрэй ажаһуудал улам һайжаруулха, стипендиие нэмэхэ тухай парти, правительствын тогтоолые газетэнүүдтэ уншаһанаа һаная, нүхэд!

СОВЕТСКЭ РАЙОН. Энэ районой жагсаалые «Электромашина» заводой коллектив толгойлно. Юуб гэхэдэ, энэ коллектив Улаан-Үдэ хото соогоо түрүү һуури эзэлхэһээ гадна, РСФСР соо урид гараһан предприятинуудай тоодо ороһон байна бшуу. Заводой хүдэлмэришэн бүхэн үндэр шанартай продукци үгэхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, нилээд ехэ амжалта туйлаа.

Һайндэрэй жагсаал үргэлжэлһөөр. Өөһэдын оркестртэй зэргэнүүд үнгэржэл байна. Һаяхан залуу слесарьнүүдэй бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсажа, гурбадахи һуури эзэлһэн Алексей Плюснин гараараа даллаһаар үнгэрнэ. Энэ хүмнай суута слесарь Галдан Ленхобоевой шаби юм. Иимэ түрүү хүнүүд Улаан-Үдэ хотодомнай олон даа.

Улаан-Үдын шэлэй завод тухай Эхэ ороноймнай олон область, хизаар, округууд мэдэдэг. Энэ заводой коллективэй бүтээн гараһан шэл олохон лэ гэрнүүдэй сонходо һуулгагданхай ёһотой. Заводой хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даалгабариие дүүргэһэн тухайгаа мүнөө баяртайгаар элидхэбэ.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

54 hҮРТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ ЖАБХАЛАНТА ЖАГСААЛ

СОВЕДҮҮДЭЙ ТАЛМАЙ ДЭЭРЭhЭЭ РЕПОРТАЖ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Жагсаалнууд үнгэржэл байна. Хүнүүдэй нюур шарайнуудта баярай тэмдэг үзэгдэнэ. Баяанай хүхюу хүгжэм, хүнүүдэй ябуул дундаа хатаралдаха, hайндэрэй дуунуудые ирагуугаар татахань ямаршьеб нэгэ оркестрэй эндэ ерээд наадажа байhан мэтээр үзэгдэнэ.

Авиаторнууд, холбооной министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй зэргэнүүд хүхюутэйгээр үнгэрнэ.

1917 оной шэрүүн тэрэ Октябрь hарын үдэрнүүдые, нүхэд, hаныт! Матросууд болон солдадуудай шэрүүн зэргэнүүд Смольноhоо hубарижа, Үбэлэй ордон тээшэ шэглээ hэмнай.

Хазаар мори унаhан, түмэр тэргэ дээрэ «Максим» пулемёт тодхоhон хүнүүдэй талмай дээгүүр гаража ерэхэдэ, альга ташалган аадар бороодол нэрьенэ. Иимээр лэ хубсалhан, иимэл мори унаhан хүнүүд хоридохи зуун жэлэй хуудаhые шэнээр иража, тэрэ Октябрь hарада Хубисхалай тугые мандуулжа, дэлхэйн зургаанай нэгэ хуби дээрэ эрхэ сүлөөгэй, жол жаргалай, эб найрамдалай туг мандуулаа hэм шуу.

«Ура» хашхаралдаан талмайе доhолгоно. Буряадай геологическа управлениин түлөөлэгшэдэй зэргэнүүд үнгэрнэ. Манай Эхэ нютаг байгаалиин баялигаар ямаршье газар дайдаhаа дутахагүй. Тиимэл хадань, Буряад оронной геологууд жэлhээ жэлдэ үргэн энхэ нютагайнгаа үнэтэ баялигые уудалжа, шэнэ шэнэ ашагта малтамалнуудай нюусые олоно. Буряадай геологическа управлениин коллектив ажал хүдэлмэридөө габьяатай байhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор hаяхан шагнагдаа.

Хүн зониие ажаhуудалай талаар хангалтын, худалдаа наймаанай министерствэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй зэргэнүүд республикын хүтэлбэрилэгшэдэй зогсоhон ендэрэй урдуур «Ура» хашхаралдаhаар үнгэрнэ.

Залуу үетэн — студентнэрэй жагсаал hайхан даа! Улаан-Үдын хүгжэмэй, соёл гэгээрэлэй училищинуудай, республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй, лесотехническэ, кооперативна техникумүүдэй, Зүүн Сибириин технологическа институдай, багшанарай дээдэ hургуулиин студентнэрэй зэргэнүүдэй, талмай дээгүүр үнгэрэн гарахада, агуу Октябриин 54 жэлэй ойн хүндэлэлдэ КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан уряалай үгэнүүд омог дорюунаар зэдэлнэ.

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН. Агуу Октябриин хубисхалай нэрэ үгтэhэн үлзытэй, дэмбэрэлтэй район. Улаан-Үдэ хотымнай эгээл залуу район.

Нооhо угаалгын фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй зэргэнүүдэй орой дээгүүр «Партиин түсэбүүд — арадай түсэбүүд» гэhэн урла лозунг толорон харагдана. Ута гэгшын Улаан туг намарай энэ hалхинда намилзан хиидэжэ, hүртэ улаан үнгын дэлхэйе хушан мандаха байhые этигэл найдамтайгаар батална.

«Коммунис ажалай предприяти» гэhэн нэрэ зэргэдэ үшөө 10 жэлэй саада тээ хүртэhэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй зэргэнүүд холоhоо харагдаба. Энэ фабрикын коллективэй бүтээhэн, уран гаргай басагадай нэхэhэн үнгэ бүриин бүдүүд дэлхэйн олон выставкэнүүд дээгүүр магтаал, hайшаалда хүртэhэн. КПСС-эй XXIV съездын делегат, Социалис Ажалай Герой Дарья Касьяновна Тумурова, тиихэдэ hаяхан хүдэлжэ эхилhэн эдир залуу Татьяна Алексеевна Болонева гэгшэд зэргэнүүд соо ябалсана. Энэ коллектив суурхаhаар үнинэй. Ажалай түрүүшүүл Александра Ивановна Гриф, Евдокия Петровна Синицынагай бригаданууд фабрика соогоо түрүүлжэ, олоной магталда хүртэнхэй.

Улаан тугуудай намилзаан... Намарай hалхин хаанаhаашьеб ниидэн ерэжэ, хүнүүдэй барижа ябаhан плакадууд, лозунгнуудай шад улаан торгон бүдүүдтэ аятайханаар наадана. Мүнөөдэр — агуу hайндэр. Агуу Октябрьhаа эхитэй, агуу Октябрьhаа юреэлтэй энэ ехэ hайндэрэй жагсаалда Буряад оронoймнай бүхы ажалшад Соведүүдэй энэ талмай дээрэ сугларшаhан мэтэ. В. И. Ленинэй томо хүшөө зэргэнүүд тээшэ харажал hууна. Ильич багшамнай буряад арадай хүбүүд, басагадай иимэ эбтэйгээр, иимэ дорюунаар алхалжа ябахые баясан хараха зуураа, иигэжэ хэлэнэ хэбэртэй: «Зүб замаар, нүхэд, ябанат!».

Буряадай механизациин управлениин, барилтын организацинуудай, заhабарилга-барилгын трестын хүдэлмэрилэгшэдэй зэргэнүүд талмай дээгүүр үнгэрнэ. Тэдэнэй hүртэ дуунhаа, «Ура» хашхаралдаанhаа талмай доhолжо, жабхалантай hайндэрэй баяр абаhаар мэдэгдэнэ.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай зэргэнүүд хүрэжэ ерэбэ. hанаад үзыт! Октябриин хубисхалай урда тээ буряад арад ямар байгаа hэм?! Үзэг бэшэг мэдэхэ хүнүүд үсөөншэг бэлэй. Харин мүнөө эрдэм наукын өөрын филиалтай болоод байха гээшэмнай дэлхэйдэ үзэгдөөгүй эди шэдиин нэгэ хуби болоно бшуу. Буряадай эрдэмтэд түрэл оронойнгоо ажахын hалбарха хэрэгые эрдэм наукын үндэhэн дээрэ ябуулжа, коммунизмын hайхан ерээдүйе улам бүри дүтэлүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Республиканска больницын, трамвайн паркын, Улаан-Үдын медицинскэ училищиин, техникумүүдэй түлөөлэгшэд баяртайгаар даллан гарана.

Буряад оромнай 50 жэлэй туршада ямараар хүгжэн hалбараа гээшэб гэжэ дахин дабтая. Соёл болбосоролой талаар нилээд ургаhыемнай манай литература болон искусствын туйлалтанууд эли тодоор гэршэлнэ. Манай артистнууд хариин олон гүрэнүүдтэ ошожо, хатар наада харуулна, жэнхэни буряад аялгатай дуу хангюурдана. Тиихэдэ манай уран зохёолшодой бэшэhэн номууд хариин олон гүрэнүүдтэ хэблэгдэнхэй. Республикымнай промышленна предприятинуудай бүтээhэн продукци дэлхэйн олон выставкэнүүдэй үндэр сэгнэлтэ магтаалда хүртэнхэй.

Мүнөөдэр Буряадай ниислэл — Улаан-Үдэ хотын ажалшад агуу Октябриин 54 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаhан баярай жагсаалда гаража, Владимир Ильич Ленинэй hургаалда, тэрэнэй байгуулhан Коммунис партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ, юртэмсэ дээрэ эб найрамдал мандуулха заяатай совет арадуудай эбтэй бүлэ соо омог дорюунаар ябаhан, коммунизмые байгуулха замда батаар алхалдаг тухайгаа эли тодоор элирхэйлэн харуулба.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ хотын ажалшадай hайндэрэй жагсаал.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ОМОГ БАЯРТАЙГААР hАЙНДЭР...

Республикымнай хуушанай буурал хотонуудай нэгэн Хяагта hайндэрэйхеэр гоёогдон шэмэглэгдэнхэй. Хаа-хаанагүй Улаан тугууд намилзана. Уряа лозунгнууд...

Гудамжа, талмайнууд дээгүүр табигдаhан радиодинамигуудhаа hайндэрэй дорюун, хүхюун дуу хүгжэмэй аялганууд зэдэлнэ, КПСС-эй ЦК-гай уряанууд хэлэгдэнэ.

hайндэрэй жагсаалда гараhан ажалшадай коллективүүдэй колоннонууд оркестр хүгжэмөө хангинуулан, дуу хатараа дэлгэнэд.

Үдэрэй 11 час. Хотын Соведүүдэй талмай дээрэ оркестрэй эгэшэгтэ хүгжэмэй хүнгэн аялгын хүнхинөөн доро аймагай ажалшадай hайндэрэй жагсаал эхилбэ. Эндэ ерээдүйн коммунизм байгуулагшад — ургажа ябаа эдир үетэн, хүүгэдэй эмхи зургаанай, hургуулинуудай коллективүүд түрүүлэн гаража ерээ. Тэдэнэй орой дээгүүр «5» гэhэн тоонууд — онсо hуралсалайнь тэмдэг, элдэб үнгэ зүhэнэй гулабхаанууд — эб найрамдал, хани нүхэсэлэй hүлдэ жэрылдэнэ. Эдир багашуулай хүндэлэлдэ хэлэгдэhэн баярай уряануудай харюуда эбтэй шангаар «Ура!» хангинаба.

Удаань гараhан ажалшадай коллективүүдэй колонные аймагай автотранспортна предприятиин хүдэлмэрилэгшэд толгойлно. Эдэнэр тарая хуряалгын үедэ республика дотороо социалис мүрысөөндэ эрхимлээ hэм шуу. Энэ коллективэй түрүүшүүл ... Игумнов, Иван Арганин, ... лий Клочихин гэгшэд 197... түсэбөөр ажаллана. Эдэнэй ... дэрэй жагсаалай ... халалданад.

Тэдэнэй дараа аймагай ... шадай ажаhуудалай ... комбинадай, трикотаж... гын фабрикын, «Сельхоз... нэгэдэлэй болон бусад ... ти, албан газарнуудай ... лективүүд гараба.

Жагсаалда хабаадаг... Марксын, Ф. Энгельсын, ... Ленинэй томо дүрэ хүр... «КПСС-тэ — алдар соло... найрамдал, хани нүхэсэ... дүүгэй хани барисаан ... «Бидэ коммунизмын илал... рэхэбди» гэhэн уряануу... рэ үргэн үнгэрнэд.

Тус аймагай ажалшад ... риин социалис революци... жэлэй ойе хүдэлмэриин ... амжалтануудаар угтаhан ... Аймагай хүдөө ажахын хү... рилэгшэд гүрэндэ hү, тар... hо, үндэгэ худалдаха жэ... түсэб үлүүлэн дүүргэнхэй ... илалтануудаа харуулhан ... диаграммануудые ажалша... тойгоор дээрэ үргэн, жаг... зэргэдэ гэшхэлэлдэнэ. Хү... хынхидай мүрысөөндэ «... колхоз эрхимлэжэ ябанхай. ... нэй түлөөлэгшэд баhал ... баяртайгаар хабаадалсаба.

А. СУРМ...

ОРДОНОЙ БОДОХО ГАЗАРТА

Үнгэрэгшэ хабар нютагай нэгэ үбгэнтэй, хуушанай барилгашан Цыден-Дамба Бадмаев гэгшэтэй хөөрэлдэхэдэ:

— Манай Санага нютагта яhала барилга хэгдэжэ байдаг. Теэд hайн соёлой байшангүй зомди. Хүн зомнай олон. Ганса hургуулиин үхибүүд, залуушуулнай мянга гаран. Эгээ мүнөө үедэ уужам hаруул, гоё hайхан клубай ордон барижархихаар болоод байгаа юм,—гэжэ хэлээд, саашань совхозойнгоо адуу малай үдэжэ, шэмынь дээшэлжэ, олзо доходойнгоо ургажа байhан тухай хөөрөө hэн.— Адуу малнай үдэжэ, Санагынгаа гол дээрэ багтахаяашье болижо байна хэбэртэй агша. Үхэрнүүдэймнай тоо толгой долоо мянгандаа шахаа юм. Мүнгэ алташье үлэмжэтэй, олзо оршо зуугаад мянгаараа гэлсэдэг.

Нээрээшье, Санагын совхоз эбэртэ бодо малаараа гансашье Захааминайнгаа аймаг соо бэшэ, мүн республика доторoo түрүүлжэ гаранхай. Экономикынгоо бэхижэхэдэ, совхоз мүнөө сагай эрилтэдэ харюусама гоё hайхан, уужам ехэ соёлой байшангай барилга захалха аргатай болоо. hая соёлой байшангай hуури табижа, ехэ хүдэлмэри эхилбэ. Соёлой энэ бай... ехэ залынь 400 хүнэй ... байха. Тэрээнhээ гадна, ... зүблөө үнгэргэхэ бага зал... гэн ехэ фойетэй, театра... hалгануудтай, библиотек... hалгатай, уншалгын зал... ха. Энэ байшангай ба... 462000 түхэриг гаргаш... ха.

— Ёhотойл ордон, ду... шада үгы соёлой байшан ... юм,—гэжэ совхозой д... нүхэр Цыренов хэлэнэ. ... тэрэ энэ ехэ барилгые ... шефүүдэй—Зэдын воль... либленэй комбинадай бэе ... даажа абаhан тухай хөөрэ...

— Комбинадаймнай ба... шад найдамтай зон ха ... Иимэ ехэ, нарин барилга... дониие түбhэн зондо на... бэшэ, шефүүдэйнгээ туhа ... хэ гэhэндэнь тон ехэ баяр... —гэжэ Владимир Жамцуев... лэнэ.—1972 ондо байшанга... хо бодоод, газаа талын ху... дүүрээд, саада жэлынь ... бүхы хүдэлмэри дүүргэхэ... жэ шефүүднай найдуулаа. ... ондо зунайнгаа найрые со... гоо шэнэ байшанда угта... рилготойлни даа.

Д. ЦЫРЕНЖАП...

манай ...

ТОБШОХОНООР...

☆ Тори hууринай дунда hургуули ба тэрэнэй мастерскойнуудта, соёлой байшан, больница, хүүгэдэй ясли болон саадуудта хоолойгоор дамжаhан дулаахан пар ерэжэ, байранууд соонь уни бутарма дулаан болобо.

Буряадай АССР-эй ... рэлэй, элүүр энхын ... культурын министерства... хамтаржа, тус котельнэ... рижа, ашаглалгада ту... hан байна.

В. БАШАР...

Зэдэ.

МҮНХЭ СЭСЭГҮҮДЭЙ ГУЛАМТА

Газаа хүйтэн hалхитай үдэрнүүд тогтожо, үбэлэй ами оронхой. Харин эндэ, шэлээр хэгдэhэн үргэн ута армаг доро, зунайхидал адли урин дулаахан, hалбаран ургажа байhан сэсэгүүдэй хоншуухан үнэр хамар сорьёно. Элдэб үнгэ буляалдаhан сэсэгүүд хүнэй нюдэ баясаана.

Энэмнай Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой оранжерей гээшэ. Сэсэг ургуулдаг агрономууд Любовь Иннокентьеена Черных, Тамара Егоровна Свешникова гэгшэд эндэ ажалладаг. Тэдэнэр үбэл зунгүй хэдэ мянган үнгын сэсэгүүдые тарижа ургуулна.

Тус оранжерей заводойнгоо газаа, дособхие ногооруулха хэрэгтэ нилээд ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. Юуб гэхэдэ, бүхы цехүүдэй сонхонуудта, коридор соогуур гоё hайханаар hалбаран ургажа байhан сэсэгүүдые үбэлэйшье сагта харахат. Ургамалай хоншуухан үнэрөөр анхилhан сэбэр агаарта ажаллахадашье урматай байдаг шуу.

Тус оранжерей хүдэлмэришэдэй түрэhэн үдэртэ, залуу гэрлэгшэдэй баярта зорюулhан баглаа сэсэгүүдые жэлэй дүрбэн сагта ходоодоо бэлэглэжэ байдаг.

Агуу Октябриин 54 жэлэй ойн баярта зорюулагдаhан гоё hайхан баглаа сэсэгүүдые «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэдэй hайндэрэй столнууд дээрэ табигдаад байхыень харахат. Энэмнай мүнхэ сэсэгүүдые ургуулдаг Л. И. Черных, Т. Е. Свешникова гэгшэдэй hайндэртэ бэлэглэhэн сэсэгүүд гээшэ.

О. БЕРЕЗКОВ.

БУРЯАД БАГШАНАРАЙ ЭЛИДХЭЛНҮҮД hАЙШААГДАА

Дагестанай АССР-эй ниислэл — Махачкалада октябриин hүүл багаар национальна hургуулинуудай hурагшадые шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлхэ асуудалаар Бүхэроссийска научно-методическа хуралдаан болоо. Тус хуралдаан национальна hургуули шэнжэлдэг институдай, РСФСР-эй болон Дагестанай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствэнүүдэй, Бүхэроссийсна педагогическа бүлгэмэй Дагестанай отделениин үүсхэлээр зарлагдаhан байгаа.

Таби гаран үндэhэ яhанай эрдэмтэд, шэнжэлэгшэд, атеистнэр тус хуралдаанда хабаадаа. Хуралдаан гурбан бүлэг боложо хубаарилагдаhан байгаа. Бүхы дээрээ 75 элидхэл шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдээ.

Хуралдаанай хүдэлмэридэ Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаба. Ивалгын дунда hургуулиин түүхын багша В. Бальжиевай «hурагшадые шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ буряад арадай түрүү үзэлэй ёhо заншалнуудые хэрэглэхэ дүршэл», Барханай дунда hургуулиин түүхын багша Г. Дамбаевай «Буряад hургуулиин ахамад классудай hурагшадые шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгын зарим асуудалнууд тухай» гэhэн элидхэлнүүд хуралдаанда хабаадагшадые hонирхуулжа, ехээр hайшаагдаhан байна.

Ф. ИСЛАМОВ,
эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

РСФСР-эй КУБОГАЙ ТҮЛӨӨ

СПОРТ

Шатар болон даам наадалгаар Бүхэроссин кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ Улаан-Үдын команда ноябриин 2-то Свердловск хото мордобо.

Дүшэдэхеэ үнгэргэгдэхэеэ байhан тус мүрысөөндэ нэгэдэхи разрядтай спортсменүүд Эдуард Тарасов, Владимир Быков, Владимир Соколиков, Виктор Апанасенко, Нина Быкова гэгшэд хабаадалсаха юм.

И. АЛЕКСАНДРОВ.

ШАНГА ТУЛАЛДААН ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

Шатараар Улаан-Үдэ хотын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн мүнөө үргэлжэлhөөр. Шадаршад арбадахяа уулзажа наадахадаа, элдэб орёо ябадалнуудые хэжэ, бэе бэеэ мэгдэхээhэн байна.

Мотовилов хойшолуулагдаhан партияа үргэлжэлүүлхэдээ, hайн байдалаа зүбөөр хэрэглэжэ, Игумновае шүүгээ. Краснов Козулинатай наадажа, өөртөө нэгэ очко бэшүүлhэн аад, Гармаеватай уулзахадаа, 95-дахи ябадалдаа сагаа үнгэргэжэ, шүүгдэhэндэ тоологдобо.

Митыпов Волковые, Мотовилов Козулинае шүүгээ. Агапов шагта добтолгонуудые хэжэ. Гармаевае мэгдэхээгээ, тухашаруулаа. Сахинов Заикинда бэлэхэнээр шүүгдэшоо. Бэшэ партинууд хойшолуулагдаа.

Арбадахи наадаанай hүүлээр найма-найман очкотой Митыпов, Мотовилов гэгшэд энэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Краснов, Алексеев гэгшэд тус тустаа зургаан очкотой боложо, удаадахи hууринуудые эзэлээ.

А. ИГУМНОВ.

СОЛБОН БЭРХЭШҮҮЛ ШАЛГАРБА

Волейболоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хэдэн хоногой туршада үргэлжэлhэн байна. Мүнөөдэр түгэсхэлэй наадан боложо дүүрэбэ. Чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын тулада шанга тулалдаан болоо.

Багшанарай институдай болон «Труд» бүлгэмэй волейболисткануудай хоорондо болоhон шанга тэмсэл спортдо дуратайшуулай анхарал татаа. Юуб гэхэдэ, багшанарай институдай студент басагад шүүхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр наадаанай талмайда гараhан байна. Гэбэшье тус командын капитан Нина Белова болон тэрэнэй нүхэдэй хэдышье оролдоhоонь, ямаршье амжалта туйлагдажа шадагдаагүй. Захааминай волейболистканууд 3:0 тоотойгоор тэдэнэрые шүүжэ, нэгэдэхи hуури эзэлбэ. Харин 1970 оной чемпион «Урожай» командын спортсменкэнүүд 3:0 тоотойгоор «Забайкалец» командые илажа, хоёрдохи hууринда гараа. Багшанарай институдай команда гурбадахи hуури эзэлээ.

Эрэшүүлэй команданууд республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө баhал шангаар тэмсэhэн байна. Нёдондо жэлэй чемпион «Динамо» болон «Забайкалец» командануудай хоорондо болоhон наадан hонирхолтойгоор дүүрээ. Түрүүшын хоёр наадаанда 15:8, 15:3 тоотойгоор «Динамын» волейболистнууд шүүжэ, авиационно заводой командые илажа гараба гэжэ түрүүшээр, hанахаар байгаа hэн. Зүгөөр «Забайкалец» командынхид мүрысөөнэй hүүлшын шатада эмхитэй hайнаар наадажа, нүгөөдүүлээ нилээд мэгдэхээгээ. Тиибэ ябашье «Динамо» команда тэдэнэрые нэгэ очкогоор шүүжэ, түрүү hуури эзэлээ. Геннадий Вербилов, Анатолий Воронин, Геннадий Курбатов, Анатолий Гунько гэгшэдэй бэлиг шадабаритайгаар наадаhанай ашаар «Динамо» команда чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Волейболоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадагшадай дундаhаа эрхим hайнаар наадаhан спортсменүүд мүрысөөнэй түгэсхэлдэ тодорхойлогдоо. Эхэнэрнүүд соохоо Нина Шнайдер (Захааминай команда), эрэшүүлэй дундаhаа Виктор Черных («Забайкалец») онсо шалгарhан байха юм.

Шангай hууринуудые эзэлhэн командануудта болон спортсменүүдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Н. ИВАНОВ.

ХИЛЫН СААНАhАА — телефон, телеграф, радио

АЛДАРТА ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ГАВАНА. (ТАСС). Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан ниислэл хотын «Амадео Рольдан» гэжэ театр соо болобо.

Компартиин ЦК-гай гэшүүн, горно ба металлургическа промышленностиин министр Педро Мирет үгэ хэлэхэдээ, Кубада социалис революциин хүгжэн мандалгадань Октябриин хубисхалай онсо шухала удха шанартай байhые тэмдэглээ. «Кубын революци Россидахи 1917 оной революциин ашаар лэ бэелүүлэгдэхэ аргатай болоhон юм» гэбэ.

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй олониитэ Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойе политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэнэ.

НИКОЗИ. (ТАСС). Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаhан, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан эндэ болобо. Кипрэй Ажалшан арадай прогрессивнэ партиин (АКЭЛ) Генеральна секретарь Э. Папаиранну элидхэл хээ.

АЛЖИР. (ТАСС). hаяхан тогтоогдоhон «Алжир—СССР» гэжэ хани барисаанай бүлгэм түрүүшынгээ хэмжээ ябуулга — Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаhан суглаа оронной олониитын түлөөлэгшэдтэй хамта үнгэргэбэ.

КОЛОМБО. (ТАСС). Советскэ Союзай ба Цейлоной тугуудаар шэмэглэгдэhэн муниципальна соведэй зал соо Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаhан, Цейлоной олониитын баярай суглаан болоо.

Соёлой министр С. Кулатилаке, гадаадын ба дотоодын худалдаа наймаанай министр Т. Иллангаратне гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, элдэб асуудалнуудаар оронойнь арад зондо ехэ туhа хүргэдэгэй түлөө Советскэ Союзда үнэн зүрхэнэй баяр басхалан хүргэбэ.

БОГОТО. (ТАСС). Ороной олониитын эмхинүүд Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаhан суглаануудые үнгэргөө.

КАМПАЛА. (ТАСС). Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаhан, Угандын ниислэлэй олониитын баярай суглаан «Уганда—СССР» гэжэ бүлгэмэй үүсхэлээр эндэ зарлагдаа.

БУРЯАД ДРАМАТУРГЫН ЗҮЖЭГ МОНГОЛДО ТАБИГДАБА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ түбэй драмын театрай ендэр дээрэ буряад драматург Цырен Шагжинай «Тангариг» гэжэ зүжэг ехэ амжалтатайгаар табигдаба. МНР-эй арадай артист Г. Гомбосурэн энэ зохёолые монгол хэлэн дээрэ оршуулhан байна. Монголой сценын элитэ артистнар энэ зүжэгтэ наадаба.

И. ГАНДИИН АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР АЯНШАЛГА ДҮҮР...

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Индиин премьер-министр Индира Гандиин албанай хэрэгээр Холбоото Штадуудай ниислэл хотодо аяншалгань дүүрэбэ. Президент Р. Никсонтэй И. Ганди хоёр удаа уулзаа, гүрэнэй секретарь У. Роджерстой мүн лэ хөөрэлдөө.

Хөөрэлдөөнэй дүүрэhэнэй hүүлээр Вашингтондохи хэблэлэй клубта үгэ хэлэхэ зуураа, Никсонтэй хэhэн хэлсээнүүд ашатай туhатай байгаа гээд Индира Ганди мэдүүлбэ. Хахад арал дээрэ болоhон үйлэ хэрэгүүд тухайда оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгаха гээшэ минии уялга байгаа гээд И. Ганди нэмэбэ. Пакистанай хилэhээ саашань өөhэ дынгөө сэрэгые Инди гаргахаяа байнагүй гэжэ саашань хэлэбэ. Пакистанай зүгhөө булимтархы аашануудые хоёр удаа дабажа гараад байхадаа, ямаршье бэлэдхэлгүй ... хагүйн тулада бүхы хэмжэ... абаха гээшые Инди өөрынгөө ... гин уялга дээрэ тоолоно гээд ... хэлэгшээ үндэhэлбэ. Энэ асу... гол удха юуб гэхэдэ, Инди ... стан хоёрой хоорондохи хари... нуудые зохид соонь шиидхэх... бэшэ, харин Баруун ба Зүүн ... станай хоорондохи харилса... шиидхэхэ ёhотой болоно.

«Арад зониие үндэhөөрнь ... хэхэ гэhэн хараа шугам» ябу... Пакистанай правительствын ... Индиин премьер-министр бу... ба. «Энэ шэнэ гуримай бүли... га хадаа политическэ, социал... лаар түгшүүрилтэ байдал тох... лаа, энэнь манай амгалан ... аюул татаба гээд И. Ганди ... бэ.

Пакистан—Хитадай хэлсээнүүд

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Пакистанай радиогой дамжуулhанай ёhоор Пакистанай арадай партиин түрүүлэгшэ Зульфикар Али Бхутто гэгшын хүтэлбэрилhэн тусхайта делегаци президент Яхья Ханай түлөөлэгшэ болон Пекин ерэбэ. Агаарай сэрэгэй командалагша маршал Рахим Хан, далайн сэрэгүүдэй штабай начальник контр-адмирал Рашид, генштабай начальник генерал-лейтенант Гуль Хасан, гадаадын хэрэгүүдэй министерствын секретарь ... Хан болон бусад энэ ... оролсоно.

Пакистанай делегаци ... КНР-эй гүрэнэй соведэй ... Чжоу Энь-Лайтай хэлсээнүүд... бэ. Хэлсээнүүд үргэлжэлүү... гээд мэдээсэгдэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности ... строительства — 61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машин... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-00508. Заказ № 110...